



# Strategische EU-Randstadagenda

Ontwerp d.d. 15 november 2007

2007-2011

# Inhoud

VOORWOORD . . . . .	3
SAMENVATTING . . . . .	4
INLEIDING . . . . .	8
AANSTURING EN WERKWIJZE . . . . .	10
PROVINCIALE BELANGENBEHARTIGING IN BRUSSEL .	14
DOSSIER POSITIONERING . . . . .	16
DOSSIER KENNISECONOMIE EN LISSABONSTRATEGIE	19
DOSSIER STAD-LAND . . . . .	28
DOSSIER REGIONAAL BELEID . . . . .	31
DOSSIER ENERGIE . . . . .	35
DOSSIER KLIMAAT . . . . .	39
DOSSIER WATER . . . . .	43
DOSSIER NATUUR EN MILIEU . . . . .	46
<hr/>	
BIJLAGEN . . . . .	51

# Voorwoord

De invloed van Europa op het dagelijkse beleid van de provincies in Nederland is de laatste decennia enorm toegenomen. Provinciaal beleid ten aanzien van bijvoorbeeld het landelijk gebied, het milieu, water, ruimtelijk beleid en kenniseconomie wordt rechtstreeks geraakt door regels en besluiten uit Brussel.

In deze Strategische EU-Randstadagenda worden de belangrijkste gezamenlijke prioriteiten van de provincies in de Randstad benoemd. Een belangrijk doel is de versterking van de internationale concurrentiepositie in lijn met het advies van de OESO Territorial Review Randstad Holland en het advies van de commissie Kok, dat heeft geleid tot het Urgentie Programma Randstad van dit kabinet. Verbetering van het leefklimaat en een ont koppeling van economische groei, milieu-belasting en energie zijn belangrijke voorwaarden voor een duurzame krachtige internationale positie. Recent zijn er bijgekomen de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen (CO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>) te beperken en om in te spelen op klimaatverandering. Bij dit laatste gaat het om het beheersen van de risico's op overstroming van het gebied van de Randstad, dat als deltagebied grotendeels onder de zeespiegel ligt. Zeespiegelstijging, bodemdaling en grotere piekafvoeren van de rivieren vormen de risico's.

Resultaten dienen behaald te worden door tijdig invloed uit te oefenen in Brussel en veelal ook in Den Haag. De activiteiten van de bestuurders in het Comité van de Regio's leveren hieraan een wezenlijke bijdrage.

Het Verdrag van Rome, waarin de Europese samenwerking van de eerste zes lidstaten inclusief Nederland gestalte kreeg, bestaat in 2007 50 jaar. Het Europese project telt anno 2007 27 lidstaten en omvat een gebied met meer dan 490 miljoen inwoners. Voortgaande economische integratie, binnen steeds scherpere milieudoelstellingen, is een belangrijk middel gebleken voor vrede, veiligheid, stabiliteit en welvaart, binnen de voor Europa zo kenmerkende culturele verscheidenheid.

Met de ratificatie in 2008 door de lidstaten van het gewijzigde Europese Verdrag, wordt de basis gelegd voor de Europese Unie om daadkrachtig de uitdagingen van de 21e eeuw aan te gaan, zoals behoud van het welvaartspeil, de druk van de groeiende globalisering, de klimaatverandering, de energievoorziening en demografische vraagstukken als de vergrijzing en de integratie van minderheden.

In juni 2009 zijn er weer verkiezingen voor het Europese Parlement. In het najaar van hetzelfde jaar zal er een nieuwe Europese Commissie aantreden. Tot die tijd vinden er verkenningen plaats over de toekomst van het Europese regionale beleid, van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, van het onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid en van de Europese begroting voor de periode na 2013. Bovengenoemde verkenningen over het toekomstige Europese beleid gaan ook de randstadprovincies direct aan. Om hier op een strategische manier op in te kunnen spelen, hebben de vier provincies voor hun gezamenlijke belangenbehartiging bij de Europese instellingen in Brussel dit strategisch document opgesteld: de Strategische EU-Randstadagenda 2007-2011.

Samen met de Europese prioriteiten van de vier afzonderlijke provincies vormt deze agenda de basis voor concrete acties door bestuurders en ambtelijke diensten. De prioritaire doelen zijn complementair aan die van het Interprovinciale Overleg. Waar de belangen samenvallen wordt samengewerkt met de G4. Jaarlijks zal een werkprogramma worden opgesteld, dat tevens rekening houdt met de voornemens uit het werkplan van de Europese Commissie.

Wij zijn ervan overtuigd dat het belang van burgers en bedrijfsleven in Randstad Holland gediend is met een alerte inbreng in de Europese ontwikkeling en met het benutten van kansen en fondsen door samenwerkende overheden als rijk, provincies en gemeenten.

Mevr. H.M.C. Dwarshuis-van de Beek  
Voorzitter

Drs. P. Oudega,  
Secretaris

# Samenvatting

## Strategische EU-Randstadagenda 2007-2011

### Vertegenwoordiging van de Randstadprovincies in Brussel

Het belang van Europa voor de provincies wordt steeds groter. De Europese Unie (EU) ontwikkelt zich in Nederland langzaam maar zeker tot de vierde bestuurslaag boven het Huis van Thorbecke. Regels en beleidskaders uit Brussel hebben in sommige gevallen directe gevolgen voor de decentrale overheden in Nederland. Momenteel komt al ongeveer 70% van de milieuwetgeving uit Brussel, terwijl ook op andere beleidsterreinen zoals staatssteun en aanbestedingsrecht de Europese regels bindend zijn voor de provincies en gemeenten. Het Europese besluitvormingsproces heeft een uniek karakter door besluitvorming in twee rondes, zonodig afgerond door een conciliatieprocedure. Hierdoor duren de processen voor een voorstel tot wet is geworden aanzienlijk langer dan in de lidstaten. Dit proces kent daarom geen gelijke in één van de lidstaten.

Daarnaast beschikken de Europese fondsen nog altijd over omvangrijke bedragen, waarvan vele tientallen miljoenen euro's naar de Nederlandse decentrale overheden vloeien. Voor het landsdeel West, het gebied van de vier randstadprovincies, gaat het om minimaal 370 miljoen euro voor de periode 2007-2013 (zie bijlage 3). Kortom: we moeten terdege rekening houden met de ontwikkelingen in Brussel.

De randstadprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland hebben sinds 1993 een gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel, gehuisvest in het Huis van de Nederlandse Provincies. Die vertegenwoordiging bestaat uit één of twee vertegenwoordigers per provincie, een coördinator randstadprovincies en een beleidsassistent. Elke vertegenwoordiger behartigt de belangen van de eigen provincie en die van de gezamenlijke provincies. Ook besteedt elke provincie 0,35 fte aan de dossiers van de twaalf provincies, samenwerkend in het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Het doel is: 'het versterken van de concurrentiepositie van de Randstad en West-Nederland in een integrerend Europa van 27 lidstaten en het verbeteren van de leefbaarheid in de Randstad en West-Nederland'. In dit licht worden de lobby- en monitoringdossiers en de te behalen resultaten in Brussel gekozen.

De Strategische Randstadagenda is het belangrijkste sturingsinstrument voor de portefeuillehouders Europa en voor de provinciebesturen. In de agenda staan de te behalen resultaten over meerdere jaren. Per jaar worden doelen en acties concreet uitgewerkt in een werkprogramma.

In het werkprogramma kunnen ook doelen worden opgenomen voor de eventuele rapporteurschappen en adviezen van het Comité van de Regio's en voor de Europese netwerken waaraan de randstadprovincies gezamenlijk deelnemen (PURPLE en Lisbon Regions Network). Verder worden bij de opstelling van het werkprogramma afspraken gemaakt over de in te zetten capaciteit en expertise aan het 'thuisfront' bij de provincies.

Naast belangenbehartiging op de inhoudelijke dossiers hebben de randstadprovincies in Brussel een belangrijke taak op het gebied van positionering van de regio en als platform voor werkbezoeken vanuit de provinciale achterbannen. In een grotere Unie en bij een groeiende concurrentiestrijd tussen regio's, is het voor de vier randstadprovincies van belang om zich als regio te profileren tegenover andere regio's, de Europese instellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties, maar ook als samenwerkingspartner. Daarom willen de randstadprovincies jaarlijks een netwerkbijeenkomst organiseren om de naamsbekendheid in Brussel te vergroten. Verder wordt actief deelgenomen aan specifieke activiteiten, zoals evenementen van de Commissie en het Comité van de Regio's, indien hier sprake is van een duidelijke meerwaarde voor de achterban (kennisuitwisseling, beleidsbeïnvloeding, netwerkonderhoud en dergelijke). Waar mogelijk worden sprekers en expertise geleverd. Er wordt ook een communicatieplan opgesteld en promotiemateriaal zal actief worden verspreid in overleg met het HBPO en de G4.

## Kenniseconomie en Lissabonstrategie

Voor het behartigen van de gezamenlijke belangen van de vier randstadprovincies is het jaarlijkse werkprogramma van de Commissie leidend en vormen de collegeprogramma's het toetsingskader. In deze derde Strategische EU-Randstadagenda zijn acht prioritaire dossiers van de randstadprovincies benoemd, in aanvulling op de gezamenlijke lobbyactiviteiten van het HNP/IPO. Het gaat om: Kenniseconomie en Lissabonstrategie, Bereikbaarheid, Stad-Land (de toekomst van peri-urbane gebieden in de EU), Regionaal beleid (de toekomst van het EU-Cohesiebeleid), Energie, Klimaat, Water en Natuur en Milieu.

Het dossier Bereikbaarheid is een monitoringdossier, waarvan de ontwikkeling vooralsnog alleen wordt gevolgd. Dit geldt ook voor een aantal subdossiers, waar dit expliciet staat vermeld.

Hieronder een samenvatting van de prioritaire dossiers voor de randstadprovincies, voor de periode 2007-2011:

In een toenemende wereldwijde economische concurrentie en integratie (globalisering) kan Europa zijn positie alleen behouden en versterken op basis van producten en diensten met een hoge toegevoegde waarde aan kennis.

Tijdens de Top van Lissabon in maart 2000 besloot de Europese Raad dat de Unie in 2010 de meest dynamische en concurrerende economie van de wereld zou moeten zijn, met meer en betere banen en een betere sociale samenhang. Een duurzaam milieu werd hier in Gothenburg aan toegevoegd. Vanwege tegenvallende resultaten en op basis van de adviezen van de high-levelgroep Kok is tijdens de top in maart 2005 de Lissabonstrategie opnieuw gelanceerd, nu gericht op 'Growth and Jobs' en op een duidelijke verantwoordelijkheid van de lidstaten ('Ownership'). Uit de jaarlijkse rapportage van de Commissie over het stapsgewijs bereiken van de Lissabondoelen door de lidstaten blijkt dat hervormingen plaatsvinden en resultaten afwerpen. Dat de rol van regio's en steden bij het bereiken van deze doelen steeds belangrijker is, wordt nog te weinig erkend, hoewel de structuurfondsen 2007-2013 voor 75% gericht zijn op het halen van de Lissabondoelen.

De randstadprovincies willen in Brussel erkenning krijgen van de rol die regio's en steden spelen bij de overgang naar een duurzame kenniseconomie. Zij wisselen daarbij kennis en 'best practices' uit met vergelijkbare regio's in netwerken zoals het Lisbon Regions Network en het Lisbon Monitoring Platform van het Comité van de Regio's. Tevens worden de thuisfronten geïnformeerd over deelname in projecten en aan de Europese Onderzoeksruimte en Centers of Excellence. Er wordt gelobbyd voor betere mogelijkheden voor de migratie van kenniswerkers.

## Bereikbaarheid

De Randstad wil graag tot de Europese topregio's behoren. Hiervoor is de interne en externe bereikbaarheid van de randstadprovincies cruciaal. De behartiging van deze belangen ligt primair in Den Haag (onder andere het Urgentieprogramma Randstad en de doorontwikkeling van het kenniscluster Transport en Logistiek).

Vooralsnog zal in Brussel de ontwikkeling van een Europees kader voor een kilometerheffing worden gemonitord. Dit geldt ook voor het aanleggen van ontbrekende schakels in het Europese Net van Hogesnelheidstreinen voor personen en na 2010 ook vracht, zoals de Deltalijn van de Randstad naar Arnhem/Oberhausen en het Duitse net.

Een reactie van de randstadprovincies op het Groenboek Stedelijk Vervoer van de Commissie zal, waar mogelijk samen met de G4, worden voorbereid.

## Stad-land

De centrale insteek van de randstadprovincies is dat het Europese landbouwbeleid (GLB) gekoppeld moet worden aan een visie op de nieuwe functies en bijdragen van landbouw en platteland. Zij willen daarom in de eerste plaats een debat voeren over de grondslagen en doelstellingen van het beleid, waarbij steun aan landbouw en platteland verbonden

wordt met maatschappelijke doelen. Hierbij zal het belang en de bijdrage van landbouw en platteland in een peri-urbane context meer nadruk dienen te krijgen. In een strategische verkenning zullen de mogelijkheden nader worden onderzocht.

Concrete voorstellen zullen worden gedaan voor aanpassing van de huidige hervormingen in het kader van de Health Check/Midterm Review van het GLB in 2008. Daarnaast zal een debat worden geëntameerd over de toekomst van het GLB. Bij de belangenbehartiging wordt nauw samengewerkt met het PURPLE-netwerk, bestaande uit 12 regio's met vergelijkbare uitdagingen.

#### Regionaal beleid

Op 1 januari 2007 is de nieuwe programmaperiode (2007-2013) van het Europese Cohesiebeleid, gefinancierd uit de Europese structuurfondsen, van start gegaan. De vier randstadprovincies hebben samen met de vier grote steden (G4) onder de doelstelling 'Regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid' een gezamenlijk Operationeel Programma EFRO West-Nederland 2007-2013 met de titel *Kansen voor West* opgesteld voor de besteding van de middelen uit de structuurfondsen. Dit programma concentreert zich rond drie prioriteiten: kennis, innovatie en ondernemerschap, attractieve regio's en attractieve steden. In totaal ontvangt het landsdeel West voor de uitvoering van het programma 310 miljoen euro uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Parallel aan de uitvoering van het programma *Kansen voor West*, participeren de randstadprovincies actief in de discussie over de toekomst van het Europese Cohesiebeleid. Doel is om als landsdeel West ook na 2013 nog in aanmerking te komen voor middelen uit de Europese structuurfondsen voor mainstream-programma's. In eerste instantie zal het hierbij gaan om middelen uit het EFRO, maar gezien de demografische ontwikkelingen in de komende decennia, zal er ook ingezet worden om na 2013 toegang te krijgen tot middelen uit het ESF en om de middelen uit beide fondsen integraal te kunnen inzetten. Op basis van een gemeenschappelijk standpunt van de randstadprovincies zal een lobbystrategie worden opgesteld gezamenlijk met de G4 en het IPO. Doel van de randstadprovincies is voorts om de structuurfondsen in de toekomst breder te kunnen inzetten bijvoorbeeld voor milieu, water en landelijk gebied.

#### Energie

Het Europese energiebeleid is van belang voor de randstadprovincies vanwege de gevolgen voor decentrale overheden die voortkomen uit het behalen van de Europese doelstellingen voor 2020 (onder andere meer groene energie en minder verbruik van fossiele brandstoffen). In de verschillende wetsvoorstellen wordt de rol van de regionale en lokale overheden om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen benadrukt. De voorstellen van de Commissie zullen nader worden bestudeerd op hun uitvoerbaarheid en provinciale expertise zal worden ingezet op uitkomende actieplannen zoals over energie-efficiëntie.

#### Klimaat

Het gaat hierbij om klimaat*mitigatie* (vermindering van broeikasgassen) door energiebesparing en emissiereductie in de Unie met 20% in 2020, 30% indien een wereldwijde overeenkomst mogelijk is.

Ten tweede gaat het om klimaat*adaptatie*, het inspelen op veranderingen en hun gevolgen, waarover recent een Groenboek is verschenen.

Voor de randstadprovincies is het Europese klimaatbeleid van belang vanwege de gevolgen voor decentrale overheden die voortkomen uit het behalen van de doelstellingen voor 2020 en vanwege de directe impact die klimaatverandering op de beleidsdoelstellingen van decentrale overheden heeft. In beide documenten, het mitigatiedossier en het adaptatiedossier, wordt de rol van de regionale en lokale overheden om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen benadrukt.

De inzet is om als regio's met het IPO een aanbod te doen hoe bijgedragen kan worden aan deze doelstelling door bijvoorbeeld kennisuitwisselingen, voorbeelden, instrumenten op het gebied van ruimtelijke ordening, concessieverlening en vergunningverlening.

Verder willen de provincies als uitvloeisel van het rapporteurschap van het Comité van de Regio's een permanent netwerk van geïnteresseerde regio's (regio's met vergelijkbare fysieke condities) opzetten voor informatie-uitwisseling en voor het ontwikkelen van nieuwe ideeën over de manier waarop de gevolgen van broeikasemissies op kosteneffectieve wijze kunnen worden verzacht. De randstadprovincies zullen in samenwerking met andere regio's een Europese conferentie over regionaal en lokaal klimaatbeleid organiseren. In het kader van de tussentijdse herziening van de Europese begroting in 08/09 wordt ernaar gestreefd middelen vrij te maken voor maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan.

#### Water

De aandacht zal in de komende tijd uitgaan naar de afronding en implementatie van enkele lang lopende dossiers veelal in relatie tot de Kaderrichtlijn Water. In de verschillende wetsvoorstellen wordt de rol van de regionale en lokale overheden om een bijdrage aan de doelstellingen te leveren benadrukt. Voor het leveren van specifieke input door randstadprovincies moet een aantal onderwerpen intensief worden gevolgd: de Hoogwaterrichtlijn, de Thematische strategie voor de bescherming en het behoud van het mariene milieu en de ontwerprichtlijn voor een Gemeenschappelijk actieplan op het gebied van het mariene milieu. In de tweede lezing van de Thematische strategie voor het mariene milieu zal ingezet worden op het standpunt van de kustprovincies om bij de implementatie ruimte voor flexibiliteit te bieden door geen extra (gedetailleerde) ambities bovenop de toch al ambitieuze ontwerp richtlijn te formuleren.

#### Natuur en Milieu

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) zijn belangrijke instrumenten voor het behouden en versterken van de natuur. De VHR hebben tot doel een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats, die van communautair belang zijn, te bereiken en te behouden. Er bestaan in de Randstad multifunctionele gebieden, zoals het IJmeer/Markermeer en in de omgeving van de uitbreiding van de Maasvlakte, die grote economische en sociale betekenis hebben en die zijn aangewezen als beschermingszones voor Natura 2000. De huidige VHR maken het toepassen van compenserende maatregelen en integrale gebiedsontwikkeling erg moeilijk en onzeker. Nu de werking van de VHR in de komende jaren door de Commissie wordt geïnventariseerd zullen de randstadprovincies lobbyen voor een aanpassing van de VHR gericht op het toepassen van compensatie bij integrale gebiedsontwikkeling.

Gegeven de grote bevolkingsdichtheid in de Randstad treden er regelmatig ernstige belemmeringen op bij de fysieke ontwikkelingsmogelijkheden, zoals infrastructuur- en bouwprojecten, tengevolge van Europese milieuregels. Dit betreft met name luchtkwaliteit. Onderzocht moet worden in hoeverre een beleidsprotocol voor dichtbevolkte gebieden mogelijk is bij relevante Europese regelgeving, waardoor flexibiliteit van invoering dan wel tijdelijke nadere eisen mogelijk worden. Daarnaast wordt gelobbyd voor het bereiken van een betere luchtkwaliteit door Europees bronbeleid, met name door het stimuleren van innovaties op grond van voortschrijdende internationale en EU-normen.

Wat betreft omgevingsgeluid heeft de Commissie een inventarisatie gehouden van geluidsgegevens, ook bij de randstadprovincies. Het is niet onmogelijk dat de Commissie komt met een herziening van de bestaande globale richtlijn, gericht op nieuwe normen. De randstadprovincies zijn van mening dat deze eventuele nadere normstelling een bevoegdheid hoort te blijven op het nationale niveau, omdat hier het beste ingespeeld kan worden op de specifieke omstandigheden in de Randstad.

De randstadprovincies zullen proactief lobbyen met de inzet dat voorstellen van de Commissie ter vermindering van het niveau van omgevingsgeluid uitsluitend worden ondersteund als het gaat om maatregelen die zijn gericht op bronbeleid. De te hanteren geluidsnormen voor omgevingsgeluid moeten uitsluitend per nationale wetgeving geregeld worden.

## 1.1 Europese Unie en decentrale overheden

De Europese Unie (EU) ontwikkelt zich langzaam maar zeker tot de vierde bestuurslaag boven het Huis van Thorbecke. Europa is bestuurlijk binnenland geworden. Steeds meer regelgeving en algemene beleidskaders, waarvoor uitsluitend de Europese Commissie het recht van initiatief heeft, worden vastgesteld door de Europese Raad, bestaande uit 27 lidstaten, en door het Europese Parlement. Deze regels en beleidskaders hebben in sommige gevallen directe gevolgen voor de decentrale overheden in Nederland. Momenteel komt al ongeveer 70% van de milieuwetgeving uit Brussel, terwijl ook op andere beleids-terreinen zoals staatssteun en aanbestedingsrecht de Europese regels bindend zijn voor de provincies en gemeenten. Het Europees besluitvormingsproces heeft een uniek karakter onder andere door besluitvorming in twee rondes, zonodig afgerond door een conciliatieprocedure. Hierdoor duren de processen voor een voorstel tot wet is geworden aanzienlijk langer dan in de lidstaten. Dit proces is uniek in Europa en kent daarom geen gelijke in één van de lidstaten.

Daarnaast beschikken de Europese fondsen nog altijd over omvangrijke bedragen, waarvan vele tientallen miljoenen euro's naar de Nederlandse decentrale overheden vloeien. Voor het landsdeel West, het gebied van de vier randstadprovincies, gaat het om minimaal 370 miljoen euro voor de periode 2007-2013 (zie bijlage 3). Er dient kortom terdege rekening te worden gehouden met de ontwikkelingen in Brussel.

## 1.2 Strategische EU-Randstadagenda

Voor u ligt de derde Strategische EU-Randstadagenda 2007-2011. De Strategische Randstadagenda is het belangrijkste sturingsinstrument voor de portefeuillehouders Europa en voor de provincies in het algemeen. De agenda beschrijft de gezamenlijke prioriteiten van de randstadprovincies in Brussel en omschrijft de te behalen resultaten in een meerjarig perspectief.

Het vormt een leidraad voor inzet en lobbyactiviteiten in Brussel. De agenda wordt jaarlijks vertaald in een concreet en actueel werkprogramma.

De ervaringen met de eerdere EU-Randstadagenda's zijn benut bij het opstellen van de voorliggende versie van de agenda. De kern wordt gevormd door prioritaire EU-dossiers: lobbydossiers, waar het gaat om het behalen van concrete resultaten. Daarnaast zijn er de zogenoemde monitoringdossiers. Bij deze laatste worden de voorbereiding van voorstellen van de Europese Commissie en het besluitvormingsproces gevolgd. Zonodig kan een dossier tussentijds tot lobbydossier worden aangewezen als de belangen groter blijken te worden.

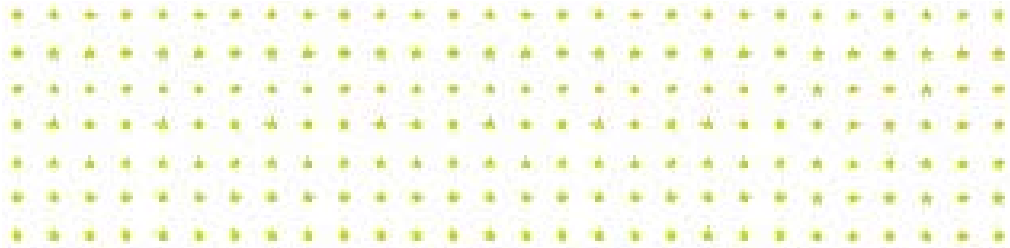
Bij de lobbydossiers onderscheiden we belangenbehartiging voor alleen de vier randstadprovincies, samen met de grote steden (G4), samen in het HNP/IPO verband, of samen met andere regio's in één van de netwerken, waarin op een thema wordt samengewerkt (zoals stad-land). De keuze wordt bepaald door de verwachte effectiviteit, gebaseerd op de aard van het belang en op ervaringen.

## 1.3 De inzet van de randstadprovincies

In deze derde Strategische EU-Randstadagenda zijn acht prioritaire dossiers van de randstadprovincies benoemd, in aanvulling op de gezamenlijke lobbyactiviteiten van het HNP/IPO. Dit betreft achtereenvolgens: Positionering in Brussel, Kenniseconomie en Lissabonstrategie, Bereikbaarheid, Stad-Land (de toekomst van peri-urbane gebieden in de EU), Regionaal beleid (de toekomst van het EU-cohesiebeleid), Energie, Klimaat, Water en Natuur en Milieu.

Er is geprobeerd om de resultaten die bereikt moeten worden, zo concreet mogelijk te beschrijven. Dit kan ook een verkenning betreffen.





Het dossier Bereikbaarheid is een monitoringdossier. Dit geldt ook voor een aantal sub-dossiers, waar dit expliciet staat vermeld.

Per dossier zijn de doelen en de daaraan gekoppelde acties opgesomd. Ook is een Europese agenda toegevoegd, waarin globaal de belangrijke Europese data en Commissievoorstellen of andere belangrijke momenten staan genoemd. Verder worden per onderwerp de belangrijkste betrokken netwerken en organisaties genoemd.

#### 1.4 Leeswijzer

In het hoofdstuk Aansturing en Werkwijze wordt dieper ingegaan op de bestuurlijke en ambtelijke aansturing, op het jaarlijkse werkprogramma Brussel en op de voortgangsrapportages.

Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de mogelijkheden voor effectieve provinciale belangenbehartiging in Brussel. Daarna volgen de prioritaire en monitoringdossiers.

In de bijlagen wordt uitgebreidere feitelijke informatie gegeven over ondermeer de werkwijze van het Comité van de Regio's, de samenstelling van het Bestuurlijk Overleg Europa en van de vertegenwoordiging in Brussel. Afgesloten wordt met een overzicht van de netwerken die van belang zijn voor de randstadprovincies, een indicatief overzicht van de EU-structuurfondsen voor Nederland en de Randstad 2007-2013, een samenvatting van het Operationeel Programma EFRO West-Nederland 2007-2013 en met een lijst met afkortingen.

De randstadprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland hebben sinds 1993 een gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel, momenteel gehuisvest in het Huis van de Nederlandse Provincies. De gezamenlijke vertegenwoordiging van de randstadprovincies bestaat uit één of twee vertegenwoordigers per provincie, een coördinator randstadprovincies en een beleidsassistent. Elke vertegenwoordiger behartigt de belangen van de eigen provincie en die van de gezamenlijke vier randstadprovincies. Tevens besteedt elke provincie 0,35 fte aan de dossiers van de twaalf provincies, samenwerkend in het Interprovinciaal Overleg (IPO). Hiermee dragen de provinciale vertegenwoordigers in Brussel als het ware drie petten: die van hun eigen provincie, van hun eigen landsdeel en van de twaalf provincies gezamenlijk. Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de aansturing en werkwijze van de vertegenwoordiging van de randstadprovincies en van de samenwerkende provincies in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

### 2.1 Aansturing en werkwijze van de randstadprovincies in Brussel

Het doel van de samenwerking tussen de randstadprovincies, namelijk het versterken van de concurrentiepositie van de Randstad in een integrerend Europa van 27 lidstaten en het verbeteren van de leefkwaliteit in de Randstad, is leidend bij de keuze van de lobbydossiers en de te behalen resultaten in Brussel.

Door de goede samenwerking is een krachtig functionerende vertegenwoordiging van de gezamenlijke randstadprovincies opgebouwd. De kracht ligt in:

- de opbouw en het onderhoud van een bestuurlijk en ambtelijk netwerk in Brussel,
- waaruit actuele en voor de provincies belangrijke inhoudelijke en procesinformatie wordt geput,
- zodat enerzijds de belangen van de randstadprovincies in Brussel worden bewaakt en bij het netwerk onder de aandacht worden gebracht en/of nieuw Europees beleid wordt geëntameerd,
- en anderzijds de bestuurders en collega-ambtenaren in de provincies tijdig kunnen worden geïnformeerd over beleid dat in ontwikkeling is, of al is vastgesteld.

Deze Strategische EU-Randstadagenda 2007-2011 vormt het inhoudelijke kader voor de gezamenlijke werkzaamheden.

#### Strategische EU-Randstadagenda en werkprogramma

De Strategische Randstadagenda is het belangrijkste sturingsinstrument voor de portefeuillehouders Europa en voor de provinciebesturen. De agenda beschrijft de gezamenlijke prioriteiten van de randstadprovincies in Brussel en omschrijft de te behalen resultaten in een meerjarig perspectief.

Jaarlijks wordt de agenda uitgewerkt in een Werkprogramma, dat concrete acties en doelen voor dat jaar beschrijft. Ook voor de eventuele rapporteurschappen en adviezen van het Comité van de Regio's kunnen doelen worden opgenomen. Dat geldt eveneens voor de Europese netwerken waarin de randstadprovincies gezamenlijk participeren: PURPLE en Lisbon Regions Network. Bij de opstelling van het Werkprogramma worden tevens afspraken gemaakt over de in te zetten capaciteit en expertise aan het 'thuisfront' bij de provincies.

Het Werkprogramma wordt opgesteld in november, als ook het werkprogramma van de Europese Commissie bekend is. Er wordt rekening gehouden met de dossiers uit de gezamenlijke IPO/HNP agenda. Daarmee wordt voorkomen dat dubbel werk wordt gedaan. Als de randstadprovincies specifieke belangen hebben bij een onderwerp uit de IPO/HNP agenda kan in het Werkprogramma van de randstadprovincies een standpuntbepaling worden opgenomen. Het Werkprogramma van de vier provincies wordt afgestemd met het werkprogramma van de G4.

### Inhoudelijke aansturing

De aansturing van de randstadvertegenwoordiging vindt plaats door het Bestuurlijk Overleg Europa (BO EU P4), bestaande uit de portefeuillehouders Europa, die tenminste drie keer per jaar bijeenkomen. Deze vergaderingen worden voorbereid met de afdelingshoofden Europa van de vier provincies. De coördinator randstadprovincies (Head of Office) coördineert de gezamenlijke werkzaamheden in Brussel.

Naast het Bestuurlijk Overleg heeft de coördinator tenminste maandelijks een gesprek met elk van de vier portefeuillehouders of een ambtelijke vertegenwoordiger.

### Afstemming en overleg

De portefeuillehouders Europa willen per jaar in een bestuurlijk overleg met de G4 afspraken maken over de inhoudelijke samenwerking tussen de vertegenwoordigingen van P4 en G4. Daarbij wordt ook het optreden naar buiten betrokken, zoals evenementen in Brussel. In voorkomende gevallen kunnen gezamenlijke stellingnamen worden geformuleerd om daarmee de Randstad krachtiger te laten optreden en een duidelijker profiel te geven.

Bestuurlijke afstemming met de Nederlandse leden in het Europese parlement vindt eveneens jaarlijks plaats.

Overleg met specifieke belangengroepen in Brussel (zoals VNO/NCW, MKB Nederland en transport- en milieugroepen) wordt veelal ambtelijk gevoerd.

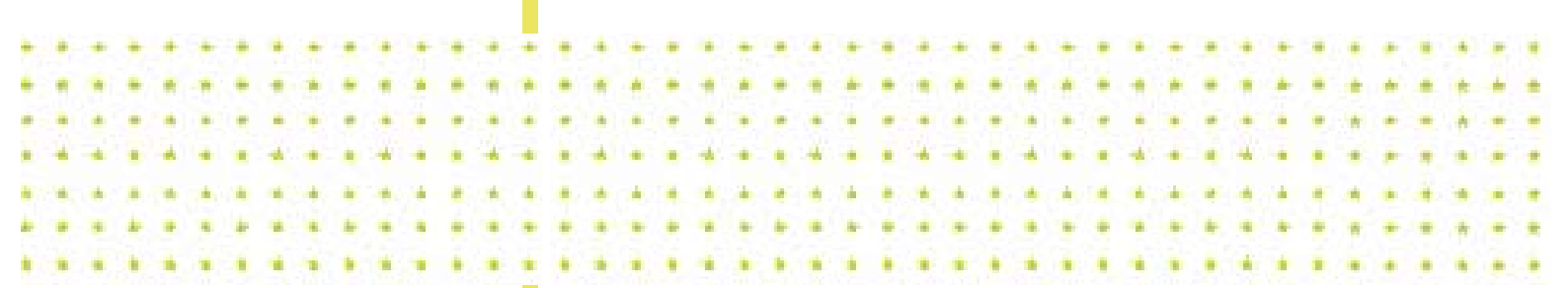
Elk kwartaal wordt over de uitvoering van het Werkprogramma gerapporteerd aan het Bestuurlijk Overleg Europa van de vier provincies. Afhankelijk van de werkwijze in elke provincie kan deze verslaglegging opgenomen worden in de reguliere verslaglegging van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten.

## 2.2 Aansturing en werkwijze Interprovinciaal Overleg/samenwerking Huis van de Nederlandse Provincies

Sinds 2000 hebben de twaalf Nederlandse provincies, samenwerkend in vier landsdelen, en het Interprovinciaal Overleg (IPO) een gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Hoewel de samenwerking in het HNP van start is gegaan als een facilitaire samenwerking (vergaderzalen, gezamenlijke nieuwsbrief, secretariaat), wordt sinds 2001 ook inhoudelijk met elkaar samengewerkt. Het HNP vormt hiermee de basis voor de interprovinciale lobbyactiviteiten bij de EU-instellingen, voor die dossiers die van eenduidig gemeenschappelijk belang voor alle twaalf provincies zijn.

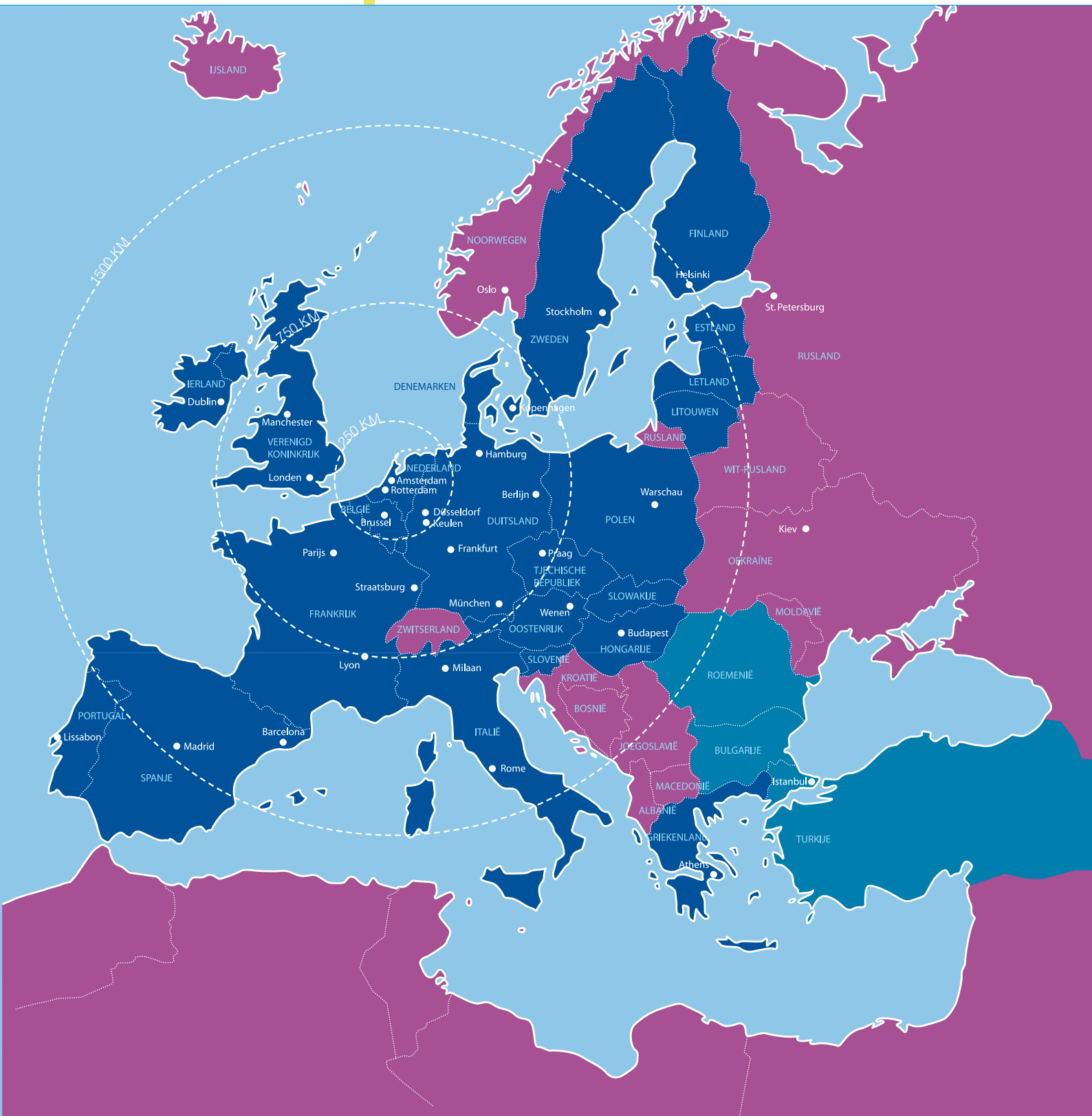
In 2006 is de werkwijze van het HNP extern geëvalueerd.\* Hoewel de werkwijze over het geheel als efficiënt werd aangemerkt, kan de effectiviteit verder toenemen door een meer consequente samenwerking met het IPO in dossierteams en duidelijke afspraken over de inzet van capaciteit en expertise vanuit de provinciale achterbannen. Om dit te bereiken heeft het IPO-bestuur op 8 februari 2007 besloten om de interprovinciale samenwerking op het gebied van Europa te concentreren op een beperkt aantal dossiers, waarbij per dossier een bestuurlijke dossierhouder wordt benoemd. Deze dossierhouder wordt ondersteund door een ambtelijk dossierteam, waarin minimaal één provinciale vertegenwoordiger in het HNP, een medewerker van het IPO-secretariaat in Den Haag en een deskundige uit één van de twaalf provincies zitting hebben. De coördinator van het HNP, tevens vertegenwoordiger van het IPO in Brussel, is verantwoordelijk voor de coördinatie van de prioritaire IPO-dossiers en de rapportage daarover richting IPO-bestuur. De coördinator heeft ook de leiding over de gezamenlijke HNP-activiteiten en de faciliteiten. Binnen deze afspraken levert iedere provincie maximaal 0,35 fte. als bijdrage aan de werkzaamheden in Brussel rond de gezamenlijke IPO-prioriteiten.

\* Evaluatierapport Huis van de Nederlandse Provincies, J. Nauta, A. Mennes en prof. M. Th. Jans (Brussel-Utrecht, november 2006)



De doelen en werkzaamheden staan beschreven in de Europese prioritaire dossiers van het IPO. Over de resultaten wordt per kwartaal aan het IPO-bestuur in een rapportage 'Europese prioriteiten' bericht.

Voor het beheer van het HNP zorgt het bestuur van de daarvoor naar Belgisch recht opgerichte vereniging: International Non Profit Association (INPA). De leden van het bestuur van deze vereniging zijn vrijwel dezelfde als de leden van het Bestuurlijk Platform Europa van het IPO. Het INPA-bestuur komt twee keer per jaar bijeen en wordt geadviseerd door de Beheerraad van het HNP, waarin elk landsdeel en het IPO zijn vertegenwoordigd. De leiding berust bij de coördinator van het HNP.



## 3.1 EU-besluitvormingsproces/Mogelijkheden voor belangenbehartiging in Brussel/ Werkwijze Europa

De belangenbehartiging van de randstadprovincies in Brussel moet nauw aansluiten op het Europese beleids- en wetgevingsproces. In dit proces heeft de Europese Commissie het exclusieve recht van initiatief om met voorstellen te komen voor nieuw beleid en regelgeving. Deze voorstellen staan in het werkprogramma van de Commissie, dat jaarlijks in november verschijnt. Dit werkprogramma is afgeleid van de per bestuursperiode uitgebrachte meerjarige Agenda van de EU.

De voorstellen van de Commissie worden ter goedkeuring gezonden naar de Raad (lidstaten) en het Europese Parlement, voor zover het beleidsthema onder de codecisieprocedure valt (zoals milieu, transport en regionaal beleid). Het Comité van de Regio's, het officiële adviesorgaan van de lokale en regionale autoriteiten in de EU, kan naar eigen inzicht besluiten tot het uitbrengen van een advies over het voorstel van de Commissie. Dit advies wordt vervolgens verzonden aan de Commissie, het Parlement en de Raad.

Is een voorstel van de Commissie eenmaal door Raad en Parlement goedgekeurd, dan dient het door de lidstaten te worden geïmplementeerd. Bij veel Europese richtlijnen en verordeningen volgt er een aantal jaren na de implementatie een evaluatie van de werking van de regels. Deze evaluatie is vaak aanleiding voor de Commissie om met voorstellen te komen om bestaande regelgeving aan de uitkomsten van de evaluatie aan te passen.

In het nieuwe Europese Verdrag krijgen de nationale parlementen het recht om binnen acht weken een standpunt in te nemen of een Commissievoorstel inderdaad op het Europese bestuursniveau thuis hoort, of op dat van de lidstaten of van hun decentrale besturen (subsidiariteitsbeginsel). Het Comité van de Regio's krijgt in een concreet geval het recht om in beroep te gaan bij het Europese Hof in Luxemburg, indien de Commissie een voorstel doet dat naar de mening van het Comité strijdt met het subsidiariteitsbeginsel.

## 3.2 Belangenbehartiging

Bij belangenbehartiging gericht op een voorstel van de Commissie, kan er onderscheid gemaakt worden in drie fasen: voorbereiding, besluitvorming en implementatie.

### Vorbereidingsfase

Tijdens de *voorbereidingsfase* van voorstellen maakt de Europese Commissie in toenemende mate gebruik van expertise van decentrale overheden, voor zover het onderwerpen betreft waarmee deze overheden ervaring hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor milieu, regionaal beleid, plattelandsontwikkeling en kenniseconomie. Maar ook voor nieuwe onderwerpen als mariene strategie, energie en klimaatverandering. In toenemende mate wordt hierbij gebruik gemaakt van internetconsultaties, waarbij op een eerste voorstel gedurende een aantal weken vanuit de praktijk input geleverd kan worden.

Er kunnen voor overleg met de Commissie thematische netwerken van regionale vertegenwoordigingen in Brussel worden gevormd, meestal met steun van het betrokken Directoraat-Generaal (DG). Voor milieu functioneert sinds enige jaren het EPRO-netwerk (Environmental Platform of Regional Offices). Voor kenniseconomie bestaat er sinds 2004 het ERRIN-netwerk (European Regions Research and Innovation Network).

Voor plattelandsontwikkeling hebben de randstadprovincies samen met vergelijkbare regio's een initiatief genomen tot de oprichting van een bestuurlijk netwerk voor peri-urbane landbouw in verstedelijkte gebieden, het PURPLE-netwerk.

Mede op initiatief van de vier randstadprovincies is in 2004 het 'Lisbon Regions Network' gestart, bestaande uit regio's, die in hun land en in Europa een economische motorfunctie vervullen. Dit netwerk richt zich op de implementatie van de zogenaamde Lissabonstrategie op regionaal niveau (zie ook hoofdstuk 5). Naast gezamenlijke projecten wordt er ook gelobbyd om de decentrale overheden nauwer te betrekken in het transitieproces naar een duurzame kenniseconomie.

Een belangrijk middel om al in een vroeg stadium invloed uit te kunnen oefenen op het voorstel van de Commissie is het leveren van experts aan de werkgroepen van de Commissie, waarin de voorgenoemde wetsvoorstellen worden besproken. In de afgelopen jaren zijn de Nederlandse provincies er een aantal keren in geslaagd om een expert te leveren, bijvoorbeeld voor het voorstel over de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater, maar dit aantal kan nog flink worden opgevoerd. Hierbij is wel de uitdrukkelijke steun van het rijk nodig, aangezien voor de meeste werkgroepen de experts van de nationale regeringen worden gevraagd.

Belangrijke punten van lobby zijn veelal: de subsidiariteit, de proportionaliteit van de maatregel ten opzichte van het te bereiken effect, de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, de uitvoeringskosten, de administratieve lasten, de samenhang met ander EU-beleid (bijvoorbeeld bij de invoering van milieunormen zoals luchtkwaliteit tegelijkertijd maatregelen voor bronbeleid nemen), de mogelijkheden voor regionale differentiatie, de invoeringstermijn, de evaluatietermijn en de mogelijkheden tot bijsturing. Sinds 2005 voert de Commissie voorafgaand aan ieder nieuw wetsvoorstel een uitgebreide impact assessment uit, waarbij aan de hand van een aantal vaste criteria de wenselijkheid en noodzakelijkheid van het wetsvoorstel wordt afgewogen. In de praktijk zal moeten blijken of deze werkwijze leidt tot betere regelgeving, één van de speerpunten van de huidige Commissie.

#### Besluitvormingsfase

In de *besluitvormingsfase* wordt invloed uitgeoefend door adviezen van het Comité van de Regio's (CvdR – zie voor de samenstelling bijlage 1). Daarnaast wordt rechtstreeks overlegd met de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU (PV), met de Nederlandse leden van het Europese Parlement (EP), met het Economisch en Sociaal Comité (ESC) en indien noodzakelijk met de Council of European Municipalities and Regions (CEMR) of andere vertegenwoordigingen in Brussel, zoals Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Vereniging van Nederlandse Ondernemingen (VNO/NCW), Midden- en Kleinbedrijf Nederland (MKB Nederland).

In beide fasen is parallelle ambtelijke en bestuurlijke lobby in Den Haag meestal een voorwaarde voor succes. Daarom wordt er door de randstadprovincies in Brussel waar mogelijk nauw samengewerkt met experts van de provincies.

#### Implementatiefase

De *implementatiefase* bestaat uit het omzetten van een Europese richtlijn in een Nederlandse wet of uit het schrijven van een Programmadocument. De Nederlandse regering en de departementen in Den Haag zijn hiervoor verantwoordelijk. Teneinde van de behaalde resultaten in Brussel maximaal profijt te trekken en te voorkomen dat men het nodeloos ingewikkeld maakt door het opnemen van extra Haagse eisen, is het noodzakelijk om ook in deze fase de belangenbehartiging in Den Haag goed te organiseren. Hierover zullen per dossier afspraken worden gemaakt.

# 4

## Dossier Positionering

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Hans Pluckel

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Rinske Kruisinga	Lenie Dwarshuis	Joop Binnekamp	Andries Greiner
Ambtelijk	Hilde Donker	Regina Schim van der Loeff	Bas van den Berg	Sidony Venema

### 4.1 Introductie

Na de uitbreiding met tien lidstaten in 2004 en twee lidstaten in 2007 telt de Europese Unie thans 27 lidstaten. Het aantal vertegenwoordigingen van regio's in Brussel is hierdoor toegenomen tot ruim 250.

Deze regio's hebben economisch gezien een zekere schaalgrootte, ook al is hun staatsrechtelijke positie per land verschillend: van medewetgevende bevoegdheden in federaal georganiseerde lidstaten tot samenwerkingsverbanden zoals Regio Randstad in (gedecentraliseerde) eenheidsstaten. In de Brusselse praktijk wordt er echter geen onderscheid gemaakt.

Nu er in Europa een steeds meer gelijk economisch speelveld ontstaat (level playing field) en nu de globalisering zich in hoog tempo doorontwikkelt met een aanhoudende groei van regio's met centrale steden of stedennetwerken, groeit het besef dat het regionale niveau in Europa een in belang toenemende rol vervult. Bijvoorbeeld bij de versterking van de Europese werkgelegenheid en kenniseconomie. Als gevolg hiervan groeit de concurrentie tussen de regio's. Dit vormt een uitdaging om beter te presteren.

### 4.2 Belangen voor de randstadprovincies

De Europese Commissie communiceert regelmatig met de regio's via hun vertegenwoordigingen in Brussel. De randstadprovincies willen zich de komende jaren opwerpen als een belangrijke en interessante gesprekspartner van de diensten van de Commissie. Hiermee willen zij hun invloed in de Brusselse beleidsprocessen vergroten. Om tot een succesvolle belangenbehartiging te komen is het deelnemen aan Brusselse netwerken een voorwaarde. Uitwisseling van ervaringen geeft inzicht in hoe de concurrentie het aanpakt en presteert. Het vormen van coalities met regio's voor overeenkomstige lobbydoelen is een belangrijk hulpmiddel voor invloed. Dit geldt tevens voor het geven van informatie en advies aan de Europese Commissie (bijvoorbeeld bij het voorbereiden, vereenvoudigen of evalueren van regelgeving) door middel van consultaties, expertgroepen, een rapporteurschap voor een advies van het Comité van de Regio's, en bestuurlijke en ambtelijke contacten. Naast het maken van position papers horen daarbij het geven van structurele communicatie en informatie over de eigen regio, het organiseren van inhoudelijke seminars en van een jaarlijkse netwerkactiviteit, zoals een ontvangst, eventueel met een culturele dimensie. In deze laatste activiteit gaat het om het overbrengen van het eigen profiel van de randstadprovincies. Dit wordt afgestemd met het jaarlijkse HNP-evenement, waarin het gezamenlijke belang en de resultaten van het middenbestuur in Nederland centraal staan.

Daarnaast leveren bestuurlijke en ambtelijke werkbezoeken aan Brussel vanuit de randstadprovincies een belangrijke meerwaarde op. Men kan in persoonlijke contacten tot een scherper inzicht komen welke kansen en bedreigingen het Europese proces van (markt-) integratie (het vrije verkeer van mensen, goederen, diensten en kapitaal) en uitbreiding biedt. En hoe Europa kan bijdragen aan de doelen van de randstadprovincies. Het gaat dan om contacten met leden van het Europese Parlement, met ambtenaren van de Commissie en de Permanente Vertegenwoordiging (PV), met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, non-gouvernementele organisaties (NGO's) en regio's. Zo hebben de seminars, ontvangsten en actieve deelname aan Brusselse activiteiten, zoals de Schumandag



(9 mei), in de afgelopen jaren geleid tot versterking van consultatie en samenwerking vanuit vergelijkbare regio's. De Engelstalige folder en documentatie (over de netwerken waarin de randstadprovincies een trekkende rol vervullen zoals PURPLE en het Lisbon Regions Network) hebben tevens bijgedragen aan naamsbekendheid, consultaties en invloed.

Deze positioneringactiviteiten in Brussel, inclusief het betrekken van onze opdrachtgevers de colleges van GS en de Staten, vormen een structureel onderdeel van het werkpakket. Waar nuttig en mogelijk wordt samengewerkt met de G4 vertegenwoordiging. Hier ligt nog een belangrijke uitdaging in de komende periode. Eenduidige informatie naar buiten komt de belangenbehartiging ten goede.

#### 4.3 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** Een duidelijke en eenduidige positionering van de Randstad dient ook in de komende jaren een belangrijke bijdrage te leveren aan naamsbekendheid en een klimaat te scheppen voor effectieve beleidsbeïnvloeding in Brussel. De vier provincies streven er naar hun invloed in de Brusselse processen (beleidsontwikkeling en besluitvorming) te vergroten. Hiermee moet het Europese beleid zo beïnvloed worden dat de concurrentiepositie en de leefkwaliteit van de Randstad versterkt worden.

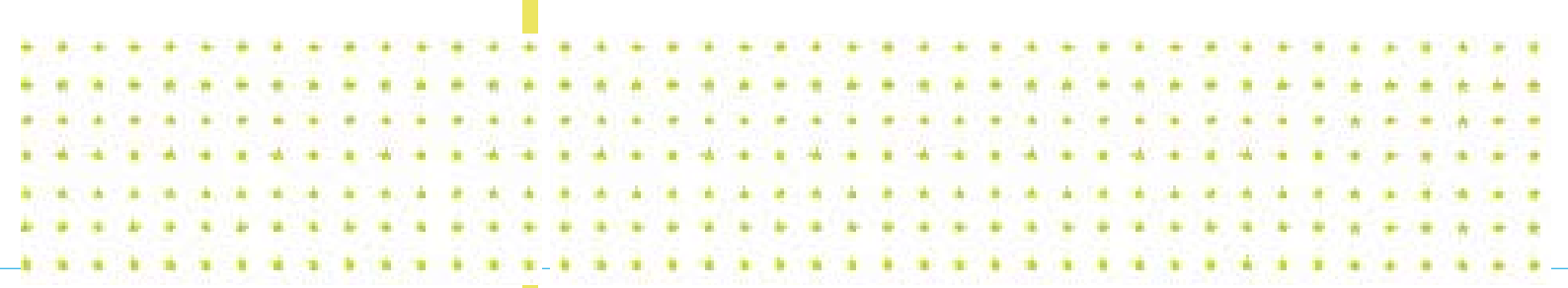
**ACTIE:** Systematische lobby op basis van position papers en persoonlijke toelichting. Leden van het Comité van de Regio's uit de randstadprovincies zetten zich in voor rapporteurschappen op voor de Randstad prioritaire onderwerpen. Actieve deelname aan specifieke activiteiten (zoals evenementen) van de Commissie en het Comité van de Regio's, indien hier sprake is van een duidelijke meerwaarde voor de achterban (kennisuitwisseling, beleidsbeïnvloeding, netwerkonderhoud en dergelijke); waar mogelijk het leveren van sprekers en ervaringsdeskundigheid.  
Het verspreiden van actueel promotiemateriaal in overleg met het HBPO en de G4.

**DOEL:** De positieve naamsbekendheid van de randstadprovincies en transparantie van de lobbydoelen in Brussel bij de Europese instellingen, de regiovertegenwoordigingen en bij het bedrijfsleven worden gecontinueerd en waar mogelijk verder versterkt.

**ACTIE:** Externe communicatie gericht op de EU-instellingen en andere doelgroepen bijvoorbeeld met communicatiemiddelen, waar mogelijk in combinatie met de G4; een jaarlijks relatie-evenement in Brussel, zo mogelijk in combinatie met een seminar en een persbijeenkomst (in 2008 bestaat de vertegenwoordiging van de randstadprovincies in Brussel 15 jaar).

**DOEL:** De randstadprovincies en -steden positioneren als aantrekkelijke en interessante samenwerkingspartners op het gebied van specifieke beleidsterreinen, zoals economie, innovatie, milieu en water, en voor EU-projecten. Regelmatig positieve pers aandacht bereiken.

**ACTIE:** Het attenderen van de achterban op samenwerkingsmogelijkheden met de Commissie (bijvoorbeeld door het leveren van een expert) en met regio's. Het opbouwen en actief onderhouden van een informeel netwerk in Brussel, waar een beroep op kan worden gedaan. Voor regelmatige perscontacten zullen voorstellen worden gedaan in een communicatieplan (zie onder 4).



**DOEL:** Goede communicatie met de achterban in de provincies. Dit is een belangrijke voorwaarde voor inzicht, draagvlak en effectiviteit van het Brusselse werk.

**ACTIES IN BRUSSEL/RANDSTAD:** Er wordt in onderling overleg een communicatieplan opgesteld. Daarnaast faciliteert en medeorganiseert de vertegenwoordiging in Brussel bezoeken van Staten uit de randstadprovincies en van ambtelijke expertgroepen.

**DOEL:** De indeling van de randstadprovincies in één NUTS 1-gebied, waardoor Eurostat eenduidige statistieken kan leveren. Flevoland is thans statistisch nog ingedeeld bij Oost-Nederland en Zeeland bij de drie overige randstadprovincies. Hierdoor is het niet mogelijk om bepaalde ontwikkelingen op Randstadniveau vanuit Europa te monitoren. Verder is een correcte indeling van belang voor benchmarking, voor beleidsinformatie en voor een juiste basis voor toedelingscriteria bijvoorbeeld bij fondsen.

**ACTIES IN BRUSSEL/RANDSTAD:** Er wordt in Nederland contact opgenomen met het CBS en in Brussel/Luxemburg met Eurostat. In Brussel zal contact worden opgenomen met Oost Nederland en Zuid Nederland/Zeeland, omdat het hun statistische indeling raakt. Als de procedure duidelijk is volgt een brief van de randstadbesturen aan de bevoegde instantie met een verzoek om wijziging.

**4.4 Europese Agenda**

- Einde 2007 Een nieuw EU-verdrag (in plaats van de afgewezen grondwet), inclusief een verbeterde communicatie met de burgers
- 2008 Randstadevenement 15 jaar in Brussel organiseren (afgestemd met HNP-evenement)  
Eerste voorbereiding mid-term review EU beleid 2007-2013 en EU beleid na 2013
- 2009 Verkiezingen voor het Europese Parlement in juni en installatie van een nieuwe Commissie in het najaar
- 2016 Volgend Nederlands voorzitterschap

**4.5 Netwerken**

- Comité van de Regio's – Commissie ECOS en andere
- Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse Provincies

# Dossier Kenniseconomie en Lissabonstrategie

Contactpersoon regio Randstad Brussel: Regina Schim vd Loeff, Emmy Ruiter en Hans Pluckel

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Rinske Kruisinga	Ansje van Dijk, Govert Veldhuijzen	Jan Ekkers	Andries Greiner
Ambtelijk	Tomasz Jaroszek	Hans Spijker, Maarten Crump	Yolanda Ledoux	Rutger Schuitemaker

## 5.1 Introductie

De kenniseconomie wordt steeds belangrijker om de concurrentiepositie van Europa te versterken en vanwege Europa's bijdrage aan het bereiken van een wereldwijde duurzame ontwikkeling. Met behulp van onder meer de Europese financieringsmiddelen kunnen de Europese regio's een bijdrage leveren aan het behalen van de Lissabon doelstellingen: meer groei en betere banen in de EU. Innovatie kan doeltreffend op regionaal niveau worden gestimuleerd vanwege de fysieke nabijheid en de mogelijkheden tot samenwerking van overheden en bedrijven in de regio. Het vermogen van regionale beleidsmakers, kennisinstellingen en ondernemers om kennis en vaardigheden om te zetten in duurzame concurrentievoordelen is cruciaal voor de economische prestaties van regio's en van de EU als geheel.

In de Territorial Review Randstad Holland heeft de OESO gewezen op de noodzaak om de toegevoegde waarde van de economische activiteiten te verhogen door meer kennis, innovatie en creativiteit toe te passen in producten en diensten. Vooral het versterken van de toepassing van kennis door samenwerking tussen overheden, universiteiten, kennisinstellingen en bedrijven (waaronder het MKB) moet en kan duurzame concurrentiekracht opleveren. Dit blijkt in de Randstad bijvoorbeeld uit de successen in de logistieke en in de tuinbouwsector, in de creatieve industrie en van het Bio-sciencepark Leiden.

In het Urgentieprogramma Randstad (UPR) omschrijft het nieuwe Kabinet als doelstelling voor de Randstad: *'Naar een duurzame en concurrerende Europese topregio'*.

## 5.2 Belangen voor de randstadprovincies

In de Economische Strategie van de Randstad (ESR) is al in 2003 de potentie van de Randstad verkend en is als gezamenlijke ambitie geformuleerd om de Randstad vóór 2015 weer terug te brengen in de top-5 van grootstedelijke Europese regio's. In de afgelopen jaren is de Randstad, blijkens het jaarlijkse TNO-onderzoek naar de Top 20 van de Europese stedelijke regio's, sterk teruggezakt, vooral doordat andere regio's in Europa, ook in sommige nieuwe lidstaten, beter presteren. Inmiddels is de Randstad bezig met een comeback. Duidelijk is dat het doel van topregio alleen gehaald kan worden door een tussen de bestuurslagen en met bedrijfsleven en universiteiten gecoördineerde en structurele inspanning en door het gecoördineerd en complementair inzetten van instrumenten van Europa, het Rijk, de provincies en de steden.

Het Operationeel Programma Landsdeel West 'Kansen voor West' (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling 2007-2013, zie hoofdstuk 8) heeft in lijn met de ESR als eerste prioriteit ingezet op 'Kennis, innovatie en ondernemerschap', naast 'Attractieve regio's' en 'Attractieve steden'. Deze eerste prioriteit is gericht op het beter benutten van kennis. Dit wordt bereikt door in te zetten op de volgende kansen en bedreigingen:

- doorontwikkeling van de sterke clusters;
- verbetering van de kennisuitwisseling en samenwerking tussen bedrijven en kennis-, onderzoeks- en onderwijsinstellingen;
- verbetering van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Ruimtelijk-economisch beleid, bereikbaarheid, (water)veiligheid en duurzaamheid zijn de

beleidsterreinen waarop de randstadprovincies een robuuste bijdrage kunnen leveren.

#### De sterke clusters in de Randstad:

Transport. Logistiek en handel	Food&Flowers	Zakelijke dienstverlening
Maritiem cluster en deltatechnologie	Creatieve industrie, ICT, Nieuwe media	Life sciences, medische en milieutechnologie,
Juridisch cluster	Toerisme en congreswezen	Petrochemische industrie

Opkomende clusters w.o. geomatica en composieten

Bij de uitbouw van de kenniseconomie zijn zowel in de komende jaren als na 2013 de Europese instrumenten voor de Randstad van groot nut: het cohesiebeleid (gefinancierd door de Structuurfondsen en het Cohesiefonds), het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) en het Kaderprogramma concurrentievermogen en innovatie (CIP).

Naast een goede toepassing en uitvoering in projecten onder andere gebaseerd op het Operationeel Programma West, ligt het accent van de Brusselse activiteiten in de komende jaren op beïnvloeding van:

- de midterm review van deze instrumenten en de EU begroting in 2009,
- nieuwe initiatieven van de Commissie zoals de Europese Onderzoeksruimte (ERA),
- de ontwikkeling van beleidsinstrumenten voor de periode na 2013,
- het stimuleren en faciliteren van kennis- en ervaringsuitwisseling tussen bestaande en nieuwe netwerken van regio's, zoals het 'Regions of Knowledge' initiatief.

### 5.3 De Lissabonstrategie en andere instrumenten

#### Lissabonstrategie

De Europese Raad heeft in maart 2000 in Lissabon besloten tot het stellen van een nieuwe strategische doelstelling voor de EU.

Deze zogenoemde Lissabonstrategie moest ertoe leiden dat de EU in 2010 de meest concurrerende en duurzame kenniseconomie ter wereld zou zijn. Kennis en innovatie, duurzaamheid, hervorming van het sociale zekerheidsbeleid, een goed ondernemingsklimaat en een betere werking van de interne markt waren daarbij de speerpunten. De belangrijkste reden was de achterblijvende prestatie van de EU ten opzichte van andere werelddelen op gebieden als productiviteit, investeringen, onderzoek en (kennis)ontwikkeling.

De Europese raad heeft vervolgens in Gothenburg de strategie verbreed naar duurzame ontwikkeling. Ook werd besloten om het e-karakter van de economie te versterken.

De Lissabonstrategie is een overkoepelende strategische doelstelling van de EU die zich richt op duurzame economische groei en werkgelegenheid. De EU maakt in dit kader geen wetgeving of beleid, maar coördineert de activiteiten van de lidstaten.

Op basis van de evaluatie van de commissie Kok hebben de lidstaten tijdens de voorjaarsraad van maart 2005 de Lissabonstrategie opnieuw gelanceerd, nu met een duidelijke focus op (duurzame) groei en werkgelegenheid (Growth and Jobs).

Binnen een driejaarlijkse cyclus rapporteert elke lidstaat jaarlijks in het Nationaal Hervormings Programma vóór 15 oktober over voortgang en effecten van de maatregelen, die zij heeft getroffen. Daarbij vraagt de Commissie ook naar de inspanningen op regionaal en lokaal niveau. Na aanvankelijke aarzeling rapporteert de Nederlandse regering hierover in een bijlage, waarvan de inhoud wordt aangeleverd door de provincies en grote

steden. Tot nu toe vat de Nederlandse regering deze rapportage op als het verzamelen van relevant beleid dat al gevoerd wordt, aangevuld met voorbeelden van de decentrale overheden.

Uit de evaluatie van het Nederlandse NHP door de Commissie bleek in 2006 dat Nederland meer zou moeten inzetten op onderzoek en ontwikkeling en op maatregelen om het concurrentievermogen te versterken. Ook werd duidelijk dat de Commissie wenst dat de regio's meer ruimte krijgen om een gericht streven naar groei en werkgelegenheid zelf in te vullen. De EU verwacht van de regionale overheden dus een actieve rol bij het halen van de Lissabondoelstellingen. Er moet geïnvesteerd worden in de sterke punten in de regio.

In maart 2008 zal worden besloten over eventuele beleidswijzigingen in de nieuwe 3-jaar cyclus 2008-2011.

#### Lisbon Regions Network

De Lissabonstrategie sluit aan bij al in gang gezet economische beleid in de Randstad (ESR) en bij het advies van de OESO uit 2007 over het versterken van de concurrentiepositie en de governance van de Randstad. De randstadprovincies achten de Lissabonstrategie een nuttig hulpmiddel bij het versterken en verduurzamen van hun economische positie als regio in Europa.

Samen met andere regio's is in 2004 het Lisbon Regions Network opgericht, dat is gegroeid naar tien leden. Sinds 2006 heeft het netwerk een politiek bestuur. De Randstad heeft samen met enige partnerregio's een analysemethode ontwikkeld (het Lisbon Action Plan), die het mogelijk maakt op regionaal en lokaal niveau te bepalen welke maatregelen al genomen zijn, wat er nog meer gedaan kan worden en met welk beoogd effect. In een proefproject waarin Noord-Holland een voortrekkersrol vervult, wordt met de methode in drie regio's ervaring opgedaan.

Voorts is er een monitoring methode in ontwikkeling, waarmee de regio's zelf jaarlijks hun prestaties op een onderling vergelijkbare wijze in beeld kunnen brengen. Vanuit het netwerk wordt gelobbyd om beter betrokken te worden bij de beleidsvorming in de 2e Lissabon beleidscyclus 2008-2011.

#### Wie zijn het Lisbon Regions Network?

Het Lisbon Regions Network is een samenwerkingsverband van ambitieuze Europese regio's die zich ten doel stellen om op lokaal en/of regionaal niveau een belangrijke bijdrage te leveren aan het bereiken van de doelstellingen van de Lissabon Strategie.

Daartoe lobbyt het netwerk bij de Europese Commissie om de regio's bij de beleidsvorming te betrekken en de resultaten in de regio's periodiek te meten (monitoring). Uitwisseling van kennis, ervaring en werkmethode in het netwerk is een tweede doel.

Het LRN kent momenteel tien leden; Regio Randstad, Helsinki EU Office, Stockholm Region, West-Midlands, Brussels Capital Region, Slovenian Business & Research Association, Regione Emilia-Romagna, Generalitat Valencia, Riga City and Region Representation to the EU, en Sofia. Vanaf de oprichting is het LRN gemanaged door in Brussel vertegenwoordigde Europese regio's. Door de partijen is het zogenaamde Partnership Agreement ondertekend. De bestuurders van alle regio's komen twee keer per jaar bijeen. In juni 2007 is een nieuw dagelijks bestuur gekozen met een mandaat voor een jaar (juni 2008). Gedeputeerde Rinske Kruisinga (provincie Noord-Holland/Regio Randstad) is benoemd tot vice-voorzitter.

#### Europese Onderzoeksruimte (ERA)

In 2000 lanceerde de Commissie in het kader van de Lissabonstrategie het concept van de Europese onderzoeksruimte. Recent verscheen een Groenboek met zes prioriteiten. Begin 2008 wil de Commissie een Witboek lanceren met een middellange termijnvisie tot 2020. Het gaat daarbij om voorstellen voor een interne markt voor onderzoek, waarin

kennis, onderzoekers en technologie vrij kunnen verkeren.  
Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de effectieve coördinatie van nationale en regionale onderzoeksprogramma's en aan Europese initiatieven voor de financiering van onderzoek en innovatie.

Het is duidelijk dat deze voorstellen van groot belang zijn bij het bereiken van een toppositie voor de Randstad. Het inhalen van de achterstand in investeringen in R&D door bedrijven in de Randstad (zie OESO-rapport en OP West) kan door het concept van de ERA worden gestimuleerd. In dat kader is het ook belangrijk dat de EU de komende jaren meer geld beschikbaar stelt voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, want anders dreigen we de slag met landen als Japan, China en de VS te verliezen.  
Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt heeft de Randstad bovendien een groot belang bij een meer flexibel aanbod aan kenniswerkers vanuit andere EU-landen en daarbuiten.

#### 5.4 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** De randstadprovincies willen effectieve en doelgerichte projecten op basis van het EFRO OP West.

**ACTIE:** Faciliteren van de uitvoering van het OP West door optimaal te profiteren van netwerken en contacten, onder andere door workshops in het HNP.

**DOEL:** De randstadprovincies willen voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie een prominenter positie in de EU-begroting 2009-2013. De lobby voor meer fondsen in de EU begroting zal gevoerd worden in de discussies rond de midterm review van de EU begroting.

**ACTIE:** Op basis van een position paper gebruik maken van enerzijds contacten bij EK, EP en PV en anderzijds van internationale netwerken in Brussel. Nader verkennen in welk verband of coalitie de beste resultaten zijn te behalen.

**DOEL:** De randstadprovincies willen gezamenlijk in Brussel verdere erkenning krijgen voor de rol van regio's bij de overgang naar een kenniseconomie met de daarbij behorende instrumenten.

**ACTIE:** Een position paper samenstellen met daarin de inzet van de randstadprovincies in de nieuwe Lissaboncyclus. Voor de korte termijn is het doel van dit paper om in de nieuwe Lissabon cyclus 2008-2011 de randstadprovincies en de steden een meer structurele rol te geven.

**ACTIE:** Een gezamenlijk project van het Lisbon Regions Network opzetten, dat zich zal moeten richten op het strategisch en structureel versterken van de kenniseconomie en op de uitwisseling van 'good practices'. Gedacht moet hierbij worden aan een Interreg IVC project onder andere betrekking hebbend op duurzame innovatieve bedrijventerreinen (herstructurering en nieuw), faciliteiten voor kennisintensieve bedrijven en science parks.

**ACTIE:** Een methode van goed vergelijkbare monitoring van de duurzame economische ontwikkeling van regio's ontwikkelen. Hiervoor wordt een project op basis van KP7 voorbereid.

**ACTIE:** Een periodieke Europese monitoring van regio's door Eurostat tot stand brengen.

**DOEL:** In het streven naar een Europese onderzoeksruimte (ERA) willen de randstadprovincies faciliteiten voor een betere koppeling van onderzoek en innovatie.

**ACTIE:** Via de Brusselse contacten deze wens aan de Europese Commissie kenbaar maken en de voorstellen van de Europese Commissie in 2008 evenals de Midterm Review van KP7 hierop screenen.

**DOEL:** De Randstad moet Europese topregio worden.

**ACTIE:** Participatie van randstadprovincies in Centers of Excellence.

**DOEL:** Europese voorstellen voor beleid, wetgeving en instrumenten bezien op consequenties (kansen en bedreigingen) voor provincies en gemeenten.

**ACTIE IN BRUSSEL/RANDSTAD:** Expertgroep samenstellen uit provincies en G4 die over de verschillende invalshoeken van de kenniseconomie kan adviseren. Europese voorstellen en producten, zoals het aangekondigde Witboek Europese Onderzoeksruimte en de mededeling 'Concurrerende Europese regio's door onderzoek en innovatie' zullen periodiek worden bezien op belangen, consequenties en mogelijkheden.

**DOEL:** Monitoring van de uitvoering van KP7 en CIP in de randstadprovincies. Inventarisatie van organisaties en instellingen die in Nederland subsidies voor onderzoek en ontwikkeling ontvangen (in Nederland coordineert Senter/Novem de monitoring van de uitvoering van KP7 en CIP).

**ACTIE IN BRUSSEL/RANDSTAD:** De Commissie zal jaarlijks rapporteren welke organisaties in de lidstaat KP7- en CIP-subsidies hebben ontvangen, zodat aanvullende financiering wordt vergemakkelijkt. Dit overzicht in vroeg stadium naar de Randstad expliciteren en daaruit consequenties trekken.

**DOEL:** Voldoende (hooggeschoold) arbeidsaanbod in de Randstad beschikbaar hebben door het aantrekken van kennismigranten te vergemakkelijken.

**ACTIE IN BRUSSEL/RANDSTAD:** Primair is de Nederlandse regering hiervoor verantwoordelijk. In Brussel volgen van de in september 2007 verschenen Richtlijn voor toegang en verblijf van hooggeschoolde arbeidskrachten. In Nederland de implementatie daarvan volgen en zonodig onder de aandacht brengen.

## 5.5 Europese agenda

Vóór december 2007	Publicatie EU-werkprogramma 2008
2007/2008	Lissabon Progress report in december 2007 en voorstellen 2e cyclus 2008-2011 Besluit tijdens voorjaarsraad in maart 2008 Relatie met Structuurfondsen- en begrotingsdiscussie EU
2008/2009	Voortgangsbericht van de Commissie over de gecoördineerde toegang en toepassing van de fondsen Presentatie voorstellen Commissie voor Midterm Review EU-begroting 2010 Besluit Europese Raad over Midterm Review EU-begroting Vorbereiding Review Lissabon strategie
2010-2011	Presentatie voorstellen financiële perspectieven 2014-2020

## 5.6 Netwerken en organisaties

Comité van de Regio's – Commissie EDUC en ECOS  
Lisbon Regions Network  
Regions of Knowledge  
ECOSOC  
NETHER  
CEMR – Werkgroep Regionaal beleid  
Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse Provincies  
PV en Ministerie van EZ, VROM  
Kenniscentrum Europa decentraal  
Senter/Novem



# 6

## Dossier Bereikbaarheid

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Bas van den Barg en Hans Pluckel

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Rinske Kruisinga	Lenie Dwarshuis, Veldhijzen	Jan Ekkers	Harry Dijkema
Ambtelijk	Tatjana Stenfert Kroese	Alex Peters	Joep Boerboom	Geert van Wijhe

### 6.1 **Introductie**

Transportbeleid op Europees niveau is een belangrijke voorwaarde voor verdere markt-integratie (het vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal), noodzakelijk voor het bereiken van een structureel duurzame concurrentiepositie in de wereld (Lissabon- en Energie- en Klimaatdoelen).

Het witboek 'Het Europese vervoersbeleid tot 2010: tijd om te kiezen' is de leidraad voor algemeen Europees vervoersbeleid. Na de midterm review ligt het accent minder eenzijdig op spoorvervoer. Er is nu ook meer aandacht voor wegvervoer en voor binnenvaart en kustvaart.

En duurzame mobiliteit heeft meer prioriteit gekregen vanwege milieueffecten (klimaatverandering/CO<sub>2</sub>- uitstoot, luchtkwaliteit en geluid) en vanwege het belang van een economie met een veel lagere energie intensiteit. In dat verband wijst de Commissie op het belang van een beter gebruik van alle vervoersmodaliteiten en - infrastructuur en van een slimme logistiek.

Het Europese Havenbeleid en de binnenvaart staan eveneens op de agenda met name gericht op capaciteit en flessenhalzen, milieukwesties en mededinging.

De handhaving op het gebied van verkeersveiligheid vraagt opnieuw aandacht van de Commissie door het toegenomen internationale wegverkeer.

Het project Galileo is ernstig vertraagd. Het vormt een voorwaarde voor Europese technische uniformiteit en efficiency bij de invoering van kilometerbeprijzing.

Het Groenboek stedelijk vervoer 'Een nieuwe stedelijke mobiliteitscultuur' is bedoeld om een debat op gang te brengen over de belangrijkste uitdagingen op het gebied van stedelijke mobiliteit: vlot verkeer in groenere steden en agglomeraties, slimmere mobiliteit en een toegankelijk en veilig stedelijk vervoerssysteem.

De Commissie wil in samenwerking met alle betrokken partijen, onderzoeken welke belemmeringen een duurzame stedelijke mobiliteit in de weg staan en hoe die kunnen worden weggewerkt. Hierin is een rol voor Nederlandse decentrale overheden weggelegd.

### 6.2 **Belangen voor de randstadprovincies**

Om opnieuw een Europese topregio te worden is de interne en externe bereikbaarheid van Randstad Holland een essentiële voorwaarde, zowel over de weg, het water, per spoor, door de lucht, per pijpleidingnet als via elektronische netwerken. Voldoende aanbod van infrastructuur is daarbij essentieel, zoals beschreven is in het OESO rapport over de Randstad. Het kabinet heeft dit erkend en is gekomen met een Urgentie Programma Randstad (UPR) gericht op versnelde aanleg van fysieke infrastructuur. Dit betreft vooral de interne bereikbaarheid, inclusief de milieudoelstellingen (zie hiervoor hoofdstuk 10, dossier Natuur en Milieu). Bij dit laatste is Europees bronbeleid van groot belang (zie hiervoor dossier 10: Natuur en Milieu). Naast voldoende infrastructuur voor de interne bereikbaarheid een goede integratie van (openbare) vervoerssystemen tenminste op stadsgewestelijk niveau nodig. Een studie naar integratie op Randstadniveau inclusief een vervoersautoriteit is opgenomen in het UPR.

Naast de interne bereikbaarheid dient de externe en internationale bereikbaarheid van de luchthaven Schiphol (in combinatie met Lelystad) en van de zeehaven Rotterdam (en van Amsterdam) verbeterd te worden. Dit geldt ook voor de verbindingen van de Randstad met het Europese achterland: opwaardering naar Europese TEN-standaarden (HST-netwerk

Zuid en Oost voor personen- en goederenvervoer per spoor)

Het slimmer gebruiken van infrastructuur wordt naar algemene opvatting bevorderd door kilometerbeprijzing. De invoering daarvan is voorzien in 2012, voorafgegaan door een of meerdere pilots in de Randstad. Geconcludeerd kan worden dat de Europese regelgeving Nederland voldoende ruimte biedt om een andere manier van betalen te introduceren. Andere lidstaten zijn ons al voorgegaan, denk aan Duitsland met de Lkw-Maut voor vrachtverkeer en Groot-Brittannië met de verblijfsheffing in Londen, en ook Zweden met Stockholm. De EU-regelgeving werpt geen belemmeringen op voor prijsbeleid voor het personenverkeer. Ten aanzien van het vrachtverkeer (zwaarder dan twaalf ton) legt de EU echter wel enkele randvoorwaarden op. Zo mag anders dan vanwege congestie alleen geheven worden op het Hoofdwegennet en niet op het Onderliggend wegennet. Als Nederland al het vrachtverkeer gebruiksheffingen wil opleggen anders dan een regulerende heffing vanwege congestie op een specifiek infrastructuurpunt dient het zijn deelname aan het Eurovignetverdrag op te zeggen. Ook de minimumgrenzen die de EU voor de MRB en de brandstofaccijnzen stelt, beperken de mogelijkheden aangaande het vrachtverkeer. Verlaging of variabilisatie van de MRB voor vrachtverkeer is door het gestelde minimum niet aan de orde. Tot slot stelt de EU eisen aan de techniek; de systemen moeten inter-operabel zijn.

Voor de vervoerssector zijn onderzoek en innovatie een steeds belangrijker instrument voor vernieuwing en het stapsgewijs bereiken van meer duurzaamheid. Voor de Randstad gaat het om de doorontwikkeling van de kenniscluster Transport en Logistiek en snellere toepassing van kennis (zie hiervoor hoofdstuk 5, dossier Kenniseconomie en Lissabonstrategie).

### 6.3 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** Een positief besluit over het verder opwaarderen van de spoorverbinding van de Randstad met het Duitse achterland, de Deltalijn, tot het HST niveau (uit te voeren na de verbeteringen tot 2016, of zoveel eerder als mogelijk), zodat de Randstad integraal onderdeel uitmaakt van het Europese HST-netwerk en ook per spoor optimaal bereikbaar is. Dit is niet alleen van belang voor personenvervoer, maar naar verwachting na 2010 in steeds toenemende mate ook voor vliegtuigvervangend en aanvullend goederenvervoer voor afstanden van 500 tot 750 km. Onder leiding van Schiphol en de SADC lopen voor dit laatste initiatieven.

**ACTIES IN BRUSSEL/RANDSTAD:** Primair ligt actie van de overheden en de mainport Schiphol in de Randstad, met name gericht op de Nederlandse regering. De actie van de afgelopen twee jaar vanuit Gelderland, ondersteund door Schiphol, heeft in het MIRT geleid tot een zeer geleidelijke opwaardering van de bestaande lijn (nog niet naar het TEN-niveau). In Brussel worden de ontwikkelingen ten aanzien van de TEN's gevolgd. Op verzoek kan zoals eerder is gebeurd, ondersteuning worden geboden, zomogelijk met andere belanghebbenden zoals het landsdeel Oost (provincie Gelderland) en Noord-Rijn Westfalen.

**DOEL:** Invoering van beprijzing als middel voor slimmer gebruik van weginfrastructuur en als investeringsbron voor infrastructuur. Over beprijzing gebruik infrastructuur na 2011, is een brede afspraak gemaakt in Nederland en de Randstad. Vooruitlopend daarop wil men beginnen met een pilot project. Het doel van de pilot is de bereikbaarheid te vergroten door zowel het hoofdwegennet als het onderliggend wegennet te beprizen. Dit is een aandachtspunt ten aanzien van de Europese regels. Samenwerking met de G4 ligt voor de hand.

#### ACTIE IN BRUSSEL/RANDSTAD:

De actie ligt primair bij de randstadoverheden.  
In Brussel wordt de ontwikkeling gevolgd bij de Commissie (inclusief Galileo) en bij andere regio's, die congestion charge al hebben ingevoerd.

#### DOEL:

Een reactie geven op het Groenboek stedelijk vervoer aan de Commissie op basis van een standpunt vanuit de Randstad (de provincies zijn hierbij belanghebbend als opdrachtgever van regionaal openbaar vervoer, als beheerder van het provinciale wegennet en beschikbaar over het instrument provinciale opcenten). Bevorderen dat de Commissie flexibele en maatwerkoplossingen niet belemmert. Voorkomen dat de Commissie met regulerende wetgeving komt, tenzij gericht op milieu bronbeleid.

#### ACTIE IN BRUSSEL/RANDSTAD:

Samen met de G4 in de Randstad tot een standpuntbepaling komen, die zowel rechtstreeks als in IPO/VNG verband kan worden ingebracht bij de Commissie tot 15 maart 2008. In Brussel zullen de ontwikkelingen rond het Groenboek en de opstelling van een Witboek Stedelijk Vervoer worden gevolgd.

#### DOEL:

Doorontwikkeling van het kenniscluster Transport en Logistiek in de Randstad, dat een internationale toppositie moet gaan innemen.

#### ACTIE IN BRUSSEL/RANDSTAD:

Initiatief ligt primair bij de Randstadoverheden, zoals besloot in het OP West.  
In Brussel volgen van de ontwikkelingen rond Europese Centers of Excellence. Op verzoek relaties leggen met regio's met vergelijkbare ambities.

#### 6.4 Europese agenda

Vóór 15 maart 2008	reactie op het Groenboek Stedelijk Vervoer bij de Commissie
Najaar 2008	actieplan stedelijke mobiliteit
2008/2009	Presentatie voorstellen Commissie voor midterm review EU-begroting, inclusief middelen voor TEN-T
2010	Besluit Europese Raad over midterm review EU-begroting Vorbereiding Review Lissabon strategie
2010-2011	Presentatie voorstellen financiële perspectieven 2014-2020

#### 6.5 Netwerken en organisaties

Comité van de Regio's – Commissie COTER  
CEMR – Werkgroep Stedelijk Vervoer  
TLN  
VNO/NCW  
Luchthaven Schiphol  
Havenbedrijf Rotterdam  
Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse Provincies  
PV en ministeries van V&W, VROM, EZ

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Hilde Donker

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Jaap Bond	Lenie Dwarshuis, Joop Evertse	Bart Krol	Anne Bliet - de Jong
Ambtelijk	Stephan Melis	Peter Verbon	Jaap van Till	Hans Koole, Mary Hazeleger

### 7.1 **Introductie en achtergrond**

In 2008/2009 zal de Europese Commissie (EC) in het kader van de 'Health Check' (tussentijdse evaluatie van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid GLB) rapporteren aan de Europese Raad van regeringsleiders over de verdeling van de financiële middelen over de uitgavenposten van de EU.

Tegelijkertijd loopt de discussie over de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) na 2013. Dit debat lijkt zich te richten op de vraag of een GLB nog wel nodig is na 2013 en of het dan wel op voldoende maatschappelijk en politiek draagvlak kan rekenen.

### 7.2 **Belangen voor de randstadprovincies**

De centrale insteek van Regio Randstad is dat het GLB gekoppeld moet worden aan visie op de nieuwe functies en bijdragen van landbouw en platteland. Regio Randstad wil daarom in de eerste plaats een debat voeren over de grondslagen en doelstellingen van het GLB, waarbij steun aan landbouw en platteland verbonden wordt met maatschappelijke doelen. Hierbij zal het belang en de bijdrage van landbouw en platteland in een peri-urbane context meer nadruk dienen te krijgen.

#### Wie zijn PURPLE?

Tijdens het Nederlands voorzitterschap van de EU is in 2004 op initiatief van de provincie Zuid-Holland, als lid van Regio Randstad, het Peri Urban Regions Platform Europe (PURPLE) opgericht in Den Haag. De doelstelling van het netwerk is om aandacht te vragen voor de positie, de problemen en de uitdagingen waar peri-urbane regio's voor staan in Europa.

Naast Regio Randstad zijn de deelnemende regio's: Catalonië, Vlaanderen, Ile-de-France, MHAL (provincie Limburg), Frankfurt Rhein/Main, Rhône-Alpes, Nord Pas de Calais, Mazovia, South East England, Dublin, Stockholm en West-Midlands. Er is een bestuur gekozen en door alle partijen is een partnerschapovereenkomst getekend. Tweemaal per jaar komen de bestuurders van de twaalf regio's in algemene vergadering bijeen. In mei 2006 werd gedeputeerde Lenie Dwarshuis (provincie Zuid-Holland) voor de tweede maal tot president van het platform gekozen, met een mandaat tot het voorjaar van 2008.

Om de discussie binnen Nederland en het Europese PURPLE-netwerk (zie kader) te voeden hebben de bestuurders in 2006 de Randstadpartners verzocht om als Regio Randstad een eigen positie te definiëren op het Europese dossier 'Herziening Gemeenschappelijk Landbouwbeleid'.

Het ministerie van LNV, de Raad voor het Landelijk Gebied en diverse agrarische belangenorganisaties zijn ook bezig met hun positiebepaling op de aanstaande herziening van het GLB. Op dit moment is het IPO ook bezig met het opstellen van een position paper.

Op dit moment ligt er een strategische verkenning van de Randstad op de herziening van het GLB. Noodzakelijk is echter om de peri-urbane gebieden meer aandacht te geven in de hele discussie.

### 7.3 Hoofdpunten strategische verkenning

Kern van onze visie op het GLB is dat maatschappelijk en politiek draagvlak voor een GLB staat of valt met de vraag in hoeverre publieke middelen bijdragen aan doelen en bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken ten aanzien van duurzame productie (inclusief klimaateffecten), behoud van kwetsbare cultuurlandschappen (ecologische en cultuurhistorisch waardevolle gebieden), sociaaleconomische vitaliteit van het platteland.

Het nieuwe GLB zal vanuit de doelstelling van PURPLE, geënt moeten worden op:

- Ondersteuning van de transitie naar ecologisch duurzaam agrarische productie met behoud van een gezond economisch perspectief;
- Beheer en onderhoud van publieke goederen, zoals landschap, natuur en cultureel erfgoed en een marktconforme betaling van deze groene en blauwe diensten;
- Behoud, bescherming en versterking van waardevolle en kwetsbare cultuurlandschappen en waar nodig van de landbouw in deze gebieden als één van de beheerders;
- De bijdrage van voedselproductie aan een gezonde bevolking;
- Innovatie in nieuwe maatschappelijk gewenste producten en diensten in dienst van de stedelijke markt, zoals zorglandbouw, recreatie en productie van (grondstoffen) voor duurzame energieproductie.

De transitie van het GLB kan worden gezien als een uitdaging tot een herfundering voor steun aan landbouw en platteland.

Het is van belang dat de kwaliteit van het landelijk gebied bijdraagt aan het welzijn van de bewoners op het platteland én de burger. De burger in Regio Randstad heeft behoefte aan duurzame natuur, ruimte en een landschap van hoge kwaliteit om te recreëren. Bovendien als we de kwaliteiten van natuur en het landschap in de open gebieden willen blijven behouden, versterken en benutten, dan moet de landbouw – binnen de gestelde randvoorwaarden – haar economische functie en beheerdersrol blijven vervullen, zowel in de productiegebieden als de gebieden met hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Voor een vitaal platteland hecht Regio Randstad waarde aan een beleid waarin de agrarische sector een onderdeel vormt van een sociaal, cultureel, economisch en ecologisch duurzaam plattelandsbeleid met een breed scala aan functies.

Er zal dus gewerkt moeten worden aan de versterking, en waar nodig herstructurering van het economisch draagvlak van het landelijk gebied.

De uitdaging zal zijn om te proberen om bovenstaande punten middels het GLB duurzaam te verankeren met maatschappelijk draagvlak.

De opgave onderscheidt zich van gebieden die niet onder stedelijke druk staan. Het platteland is een publiek domein, en is nu en de komende vijftig jaar nog steeds in handen en wordt beheerd door duizenden individuele plattelandsondernemers waarvan wij vragen meer dan alleen ons van voedsel te voorzien; legitimeert dit een GLB of een Gemeenschappelijk Plattelands Beleid?

#### 7.4 Doelstellingen en acties 2007-2013

**DOEL:** Het doel is om ook zowel in de periode 2007-2013 als ook daarna de aandacht voor de peri-urbane gebieden in de Europese discussie over de hervorming van het GLB aanzienlijk te vergroten. De erkenning van de peri-urbane gebieden door de EC is een eerste begin geweest. (Preamble Guidelines (2006/114/EC).

**ACTIE:** Regio Randstad kiest voor een tweesporen aanpak, gericht op:  
Actie (1a): In 2008 de afspraken voor 2007-2013 opnieuw tegen het licht te houden en concrete voorstellen doen voor aanpassing van de huidige hervormingen. Dit is de zogenaamde 'Health Check'/midterm review. De Health Check is een tussentijdse evaluatie van het GLB.

**ACTIE:** Actie (1b): Het entameren van een debat over de toekomst van het GLB.

#### 7.5 Europese agenda en de Randstadagenda

Najaar 2007	Symposium bewustwording in Nederland; hervorming GLB
November 2007	Conferentie en General Assembly PURPLE; discussie positie GLB PURPLE Publicatie GP Health Check
Begin 2008	PURPLE positie communiceren in EU
2008/2009	Presentatie voorstellen Europese Commissie over MTR EU begroting
2010	Besluit Europese Raad over MTR EU begroting
2010/2011	Presentatie voorstellen financiële perspectieven 2014-2020

#### 7.6 Netwerken

PURPLE – Platform Peri-Urban Regions Europe  
Comité van de Regio's – Commissie DEVE (duurzame ontwikkeling)  
Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse Provincies

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Bas van den Barg

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Rinske Krusinga	Lenie Dwarshuis	Jan Ekkers	Andries Greiner
Ambtelijk	Sarina Willemsen	Michel de Jonge	Jaap den Breeje	Joke van den Brink

### 8.1 **Introductie**

Op 1 januari 2007 is de nieuwe programmaperiode (2007-2013) van het Europese Cohesiebeleid, gefinancierd uit de Europese structuurfondsen, van start gegaan. De vier randstadprovincies hebben samen met de vier grote steden (G4) onder de doelstelling 'Regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid' een gezamenlijk Operationeel Programma EFRO West-Nederland 2007-2013 met de titel Kansen voor West opgesteld voor de besteding van de middelen uit de structuurfondsen. Dit programma concentreert zich rond drie prioriteiten: kennis, innovatie en ondernemerschap, attractieve regio's en attractieve steden. In totaal ontvangt het landsdeel West voor de uitvoering van het programma 310 miljoen euro uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Voor het Europees Sociaal Fonds is een landelijk operationeel programma opgesteld, al is dat programma niet rechtstreeks toegankelijk voor provincies.

### 8.2 **Belang voor de randstadprovincies van het Europese Cohesiebeleid**

De vier randstadprovincies nemen ook actief deel aan de programma's in het kader van de doelstelling 'Territoriale samenwerking' van het Cohesiebeleid 2007-2013. Deze doelstelling beoogt de samenwerking tussen regio's over de landsgrenzen heen te versterken en daarmee de economische concurrentiekracht en de territoriale samenhang van de betreffende regio's te vergroten. De doelstelling Territoriale samenwerking is een voortzetting van het voormalige Interreg en bestaat uit drie onderdelen: grensoverschrijdende samenwerking, transnationale samenwerking en interregionale samenwerking. In Randstadverband kunnen de vier provincies deelnemen aan projecten in het kader van de onderdelen transnationale en interregionale samenwerking. De provincie Zuid-Holland neemt bovendien deel aan het onderdeel grensoverschrijdende samenwerking (over de landsgrenzen heen). Territoriale samenwerking zet in op ontwikkeling van de kenniseconomie, duurzaam beheer van natuurlijke bronnen, duurzaam transport en sterke en welvarende gemeenschappen op transnationaal niveau. De provincie Utrecht kan in het kader van het onderdeel Transnationale samenwerking alleen projectaanvragen indienen voor het programma Noordwest Europa. Noord- en Zuid-Holland en Flevoland kunnen hun aanvragen indienen voor zowel het programma Noordzee, als voor het programma Noordwest Europa. Bovenstaande thema's voor transnationale samenwerking vormen ook mogelijke onderwerpen voor projecten in het kader van Interregionale samenwerking (samenwerking met regio's uit heel Europa).

In totaal is er tijdens de periode 2007-2013 ongeveer 219 miljoen euro beschikbaar voor geheel Nederland voor de drie onderdelen van de doelstelling Territoriale samenwerking. Er is geen uitsplitsing van het budget per landsdeel. Per projectaanvraag worden de middelen over de regio's verdeeld.

Hoewel op 1 januari 2007 de nieuwe programmaperiode van het Europese Cohesiebeleid is gestart, heeft Europees commissaris Hübner met de presentatie

van het Vierde Cohesierapport<sup>1</sup> op 30 mei 2007 het debat over de toekomst van het Cohesiebeleid na de huidige programmaperiode, de periode 2014-2020, al gelanceerd. De Commissie zal in 2007 en 2008 haar standpunten ontwikkelen met betrekking tot de midterm review van de Europese begroting 2008/2009. Volgens planning zal de Europese Raad in 2009 een besluit nemen de midterm review. Dit besluit zal de opmaat zijn naar de voorstellen van de Commissie voor de nieuwe financiële perspectieven 2014-2020. De midterm review is daardoor een belangrijk moment op weg naar de voorstellen voor een nieuw Cohesiebeleid na 2013.

Het Europese Cohesiebeleid is een uniek concept, dat een belangrijke meerwaarde heeft voor de regionale ontwikkeling van de Randstad als regio in de EU. Naast de Europese middelen, zorgen het integrale karakter, de 'bottom-up benadering' en de meerjarig programmering voor een aanpak die de regionale ontwikkeling van de Randstad een impuls geeft. Ook de kennis die tijdens de uitvoering wordt opgebouwd en de netwerken die rond projecten ontstaan, kunnen door de provincies worden ingezet bij de ontwikkeling van eigen provinciaal beleid. De randstadprovincies willen graag aan de discussie over de toekomst van het Europese budget en in dit kader de toekomst van het Europese Cohesiebeleid deelnemen. De vier provincies zijn zich er van bewust dat het Rijk een andere mening ten aanzien van de toekomst van het Cohesiebeleid is toegedaan. De randstadprovincies zoeken daarom nadrukkelijk steun bij andere mogelijke partners. De belangen van de Randstad zijn hierbij leidend.

Er wordt in eerste instantie nadrukkelijk ingezet op nauwe samenwerking met de grote steden (G4), maar ook met de andere steden in het landsdeel West. De randstadprovincies zetten ook in op de lobby via het interprovinciaal verband (IPO) in om haar doelstellingen te realiseren. Ervaringen met de interprovinciale lobby rond de programma's voor de periode 2007-2013 worden uitdrukkelijk meegenomen in de afspraken rond de interprovinciale lobby voor de nieuwe programmafase. Het IPO is het voorportaal voor de lobby in CEMR-verband (Raad van Europese Gemeenten en Regio's), een belangrijke gesprekspartner van de Europese Commissie op dit dossier.

In de zomer van 2007 is een eerste verkenning door de randstadprovincies uitgevoerd ten aanzien van het toekomstige Cohesiebeleid. Die verkenning heeft geleid tot onderstaande standpunten. De komende jaren zal de visie van de randstadprovincies ten aanzien van dit dossier verder worden uitgediept. Het zal hierbij ongetwijfeld om een meerjarig (lobby)proces gaan.

Gemeenschappelijke standpunten van de randstadprovincies ten aanzien van toekomstig Cohesiebeleid:

- Het Cohesiebeleid heeft door zijn inhoud en methodiek een belangrijke meerwaarde voor de economische, sociale en territoriale cohesie binnen de EU.
- In de toekomst zal het beleid zich nadrukkelijker moeten richten op het benutten van kansen en het optimaal ontwikkelen van de sterke punten van de regio's en steden. Specialisatie en het streven naar excellentie zijn hierbij kernwoorden.
- Structuurfondsen dienen ingezet te kunnen worden voor economische doeleinden, maar tevens voor voorwaardenscheppende zaken (bijvoorbeeld een schoon milieu) om tot duurzame en competitieve regio's en steden te komen.
- De Coöperatiedoelstelling (Interreg) dient ondersteunend te zijn aan het versterken van de concurrentiekracht van de regio's en steden.

<sup>1</sup> Officiële titel is: Vierde Verslag over de economische en sociale cohesie, Europese Commissie, mei 2007



- De verschillende Europese fondsen voor regionale ontwikkeling (EFRO, ESF, ELFPO) dienen integraal ingezet te kunnen worden, opdat een integrale aanpak van de regionale ontwikkeling beter tot stand komt.
- Een verdere vereenvoudiging van het beheer van de programma's (single audit) dient te worden doorgevoerd.

### 8.3 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** Parallel aan de uitvoering van het in de zomer van 2007 goedgekeurde operationeel programma Kansen voor West, participeren de randstadprovincies actief in de discussie over de toekomst van het Europese Cohesiebeleid. Doel is om als landsdeel West ook na 2013 nog in aanmerking te komen voor middelen uit de Europese structuurfondsen voor mainstream-programma's. In eerste instantie zal het hierbij gaan om middelen uit het EFRO, maar gezien de demografische ontwikkelingen in de komende decennia, zal er ook ingezet worden om na 2013 ook toegang te krijgen tot middelen uit het ESF en om de middelen uit beide fondsen integraal te kunnen inzetten.

**ACTIES:** De vier provincies zetten in op het formuleren van een eigen standpunt waarin het behoud van de structuurfondsen voor de randstadprovincies na 2013 centraal staat. Wegens het meerjarige karakter van dit dossier, zal het gezamenlijke standpunt op gezette tijden worden bijgesteld (2007 en verder);

**ACTIE:** Het gezamenlijke standpunt van de vier provincies vormt de basis voor het ontwikkelen van een gezamenlijke lobbystrategie met de G4 (en overige steden) en de andere Nederlandse provincies. Dit moet uiteindelijk uitmonden in een gezamenlijke position paper van decentraal Nederland, gericht op de regering in Den Haag en de Europese instellingen in Brussel (2008).

**DOEL:** Niet alleen willen de randstadprovincies ook na de huidige programmaperiode in aanmerking komen voor middelen uit de Europese structuurfondsen, de vier provincies willen ook een bijdrage leveren aan de inhoud van het beleid. Het inzetten van de structuurfondsen voor economische ontwikkeling en het bevorderen van de werkgelegenheid blijft de hoofddoelstelling (economische en sociale cohesie), maar de randstadprovincies wensen de middelen ook breder te kunnen inzetten, bijvoorbeeld om bepaalde voorwaarden te scheppen om economische bedrijvigheid te kunnen stimuleren. De verhouding tussen stad en platteland speelt hierbij een belangrijke rol (territoriale cohesie).

**ACTIE:** Regelmatige afstemming tussen verschillende betrokken beleidsterreinen, zoals milieu, water en landelijk gebied. Vooral om een betere afstemming tussen het EFRO-programma en het POP te bereiken, is een goede afstemming tussen de verschillende betrokkenen van essentieel belang (2007 en verder). Dit moet tot uiting komen in het gezamenlijke standpunt en de position paper van de decentrale overheden.

#### 8.4 Europese agenda

September 2007	Vierde Cohesieforum en eerste verkenning Commissie toekomst EU-begroting
2008/2009	Presentatie voorstellen Commissie voor midterm review EU-begroting
2010	Besluit Europese Raad over midterm review EU-begroting
2010-2011	Presentatie door Europese Commissie van voorstellen financiële perspectieven 2014-2020 en voorstellen voor nieuwe Verordeningen Cohesiebeleid
2012-2013	Besluitvorming over voorstellen van de Commissie
2014	Start nieuwe fase EU-Cohesiebeleid

#### 8.5 Netwerken

Comité van de Regio's – Commissie COTER (Regionaal beleid en transport)  
CEMR – Werkgroep Regionaal beleid  
Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse Provincies  
Coördinatieoverleg Operationeel Programma West (COOP West)

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Hilde Donker

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Albert Moens	Lenie Dwarshuis Joop Evertse, Lenie Dwarshuis, Asje v. Dijk Erik van Heijningen	Jan de Wilde	Anne Bliet-de Jong
Ambtelijk	Jannie van der Pluijm Pim van Herk	Dick Dubbeld	Jaklien Vlasblom Ted van Paassen	Geert-Jan ten Napel

## 9.1 Introductie

De Europese Commissie heeft op 10 januari 2007 haar uitgebreide energiepakket op tafel gelegd bestaande uit een vijftiental voorstellen variërend van mededelingen tot wetsvoorstellen. De Europese Unie (EU) kiest hierbij voor een economie die draait op duurzame, concurrerende en continu leverbare energie en op een laag energieverbruik. De Europese top van regeringsleiders heeft op 7 en 8 maart 2007 deze voorstellen ondersteund.

Een gemeenschappelijke aanpak is van groot belang en lijkt het doeltreffendste antwoord op de huidige energieproblemen die voor alle lidstaten gelden. Energie krijgt hierdoor opnieuw een centrale plaats in de Europese activiteit, zoals ook al het geval was in 1951 en 1957 bij de sluiting van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS), respectievelijk het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom). De tenuitvoerlegging van een ambitieus Europees energiebeleid dat alle energiebronnen omvat, fossiele (aardolie, gas, steenkool) zowel als nucleaire of hernieuwbare (zonne-energie, wind-energie, energie uit biomassa, geothermische en hydraulische energie en getijdenenergie), heeft tot doel een nieuwe industriële revolutie te ontketenen die de EU-economie omvormt tot een energie-efficiënt radarwerk dat draait op duurzame, concurrerende en continu leverbare energie.

Instrumenten als heffingen, subsidies en het systeem van de handel in CO<sub>2</sub>-emissierechten, de ontwikkeling van de energietechnologieën (technologieën ter bevordering van de energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en 'koolstofarme' technologieën) en de communautaire financiële instrumenten bieden bij de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen concrete ondersteuning.

Bovendien zijn de regeringsleiders van de EU-lidstaten in maart 2007 overeengekomen om een ambitieus klimaatplan te starten. Het doel is om het broeikas-effect te bestrijden en de afhankelijkheid van energieleveranciers te verminderen.

De energiedoelstellingen voor 2020 zijn:

- Het energieverbruik in de hele EU met 20% terugdringen
- De uitstoot van kooldioxide (CO<sub>2</sub>) met 20% verminderen
- Het aandeel van de Europese verbruikte energie dat afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen als zon, wind, water en aardwarmte vergroten tot 20%
- Het aandeel biobrandstoffen in brandstof voor transport vergroten tot 10%

## 9.2 Belangen voor de randstadprovincies

Het Europese energiebeleid is van belang voor de randstadprovincies vanwege de gevolgen voor decentrale overheden die voortkomen uit het behalen van de doelstellingen voor 2020. In de verschillende wetsvoorstellen wordt de rol van de regionale en lokale overheden om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen benadrukt.

Voor de vier randstadprovincies zijn de volgende dossiers van belang. Het gaat om de Roadmap duurzame energie COM (2006) 848, de Voortgang biobrandstoffen COM (2006) 845, het Actieplan energie efficiëntie COM (2006) 545 en Het gebruik van schone kolen COM (2006) 843 en de Bijna nul emissie. Op de inhoud van elk dossier wordt nader ingegaan.

### Roadmap duurzame energie

In dit document staat de langetermijnvisie van de EC voor duurzame energie beschreven. Duurzame energie is de sleutelfactor voor een duurzame toekomst. De EC probeert een antwoord te geven op uitdagingen als het klimaatbeleid, afhankelijkheid van brandstof en de stijgende energiekosten.

Een belangrijke rol is hier weggelegd voor decentrale overheden, vanwege de bijdrage die zij kunnen leveren aan de doelstellingen in de routekaart.

Na de onderhandelingen van de EC met de lidstaten zal elke lidstaat te maken krijgen met verschillende juridisch verplichtende doelstellingen. Het zal er op neer komen dat de lidstaat een nationaal actieplan opstelt voor elk van de sectoren van de hernieuwbare energie en vervolgens zal ook het beleid in de lidstaat veranderd moeten worden opdat er meer gebruik gemaakt zal worden van duurzame energie. Een onderdeel hierin is dat de regionale overheden geschikte locaties aanwijzen voor de ontwikkeling van duurzame energie en zelf gebruik maken van duurzame energie.

Voor de Randstad is het van groot belang dat er afspraken gemaakt worden met het Rijk over de rolverdeling tussen overheden op het gebied van CO<sub>2</sub>-opslag, de inzet van stimuleringsmiddelen etcetera.

### Voortgang biobrandstoffen

De introductie van biobrandstoffen stimuleren en versnellen.

Voor de provincies geldt dat ook zij dit proces willen stimuleren en versnellen. Echter het gaat wel om een verantwoord gebruik en productie van duurzame biomassa waarbij eisen gesteld worden aan: de milieubelasting, behoud van biodiversiteit, voorkomen van concurrentie met voedselketen, bijdrage aan welzijn en welvaart lokale bevolking.

### Actie Plan energie efficiëntie

Dit actieplan schetst een kader van beleid en maatregelen om de realisatie te versnellen van 20% besparing van primaire energie. Het plan voorziet kosteneffectieve maatregelen en bevat een lijst met voorstellen voor prioritaire maatregelen en geleidelijke maatregelen. De looptijd van de geleidelijke maatregelen is zes jaar, daarna zullen er verder actieplannen nodig zijn.

De domeinen waarvoor de maatregelen gelden zijn:

- Eisen voor energieverbruikende producten, gebouwen en diensten
- Verbetering van de energie omzetting
- Verdere aanscherping van euronormen (fijnstof en NO<sub>x</sub>) met toevoeging van CO<sub>2</sub> eisen voor vervoer
- Stimulering uitrol netwerk tankstations alternatieve brandstoffen
- De financiering van energie-efficiëntie – denk aan economische stimulansen en energieprijsbepaling

- Wijzigingen op het gebied van energiegedragingen
- Internationale partnerschappen
- De energiebesparing moet in Nederland naar 2,7% per jaar.  
Het Kabinet zet nu in op 2%
- Gebruik van duurzame energie door de overheid

**Duurzame elektriciteitsproductie met behulp van fossiele brandstoffen –  
Naar bijna-nulemissie bij de verbranding van steenkool vanaf 2020**

De bijdrage van kolen tot het veilig stellen van de energievoorziening is noodzakelijk volgens de EC. Tegelijkertijd beklemtoont de Commissie dat de toekomstige rol van kolen verenigbaar moet worden gemaakt met onze duurzaamheidsdoelstellingen en ons klimaatveranderingbeleid. Het duurzaam gebruik van fossiele brandstoffen moet een grotere rol spelen en daarmee de invoering van de vereiste technologische oplossingen voor duurzaam gebruik van deze brandstoffen.

De EC is men vooral bezig met CO<sub>2</sub>-opslag voor kolencentrales, omdat deze circa twee keer grotere CO<sub>2</sub>-uitstoot hebben dan gas en wil hen stimuleren om CO<sub>2</sub>-emissies af te vangen en op te bergen. Zij zal twaalf grootschalige installaties voor de demonstratie van technologieën voor duurzame fossiele brandstoffen bij de commerciële elektriciteitsproductie ondersteunen.

IPO wil twee van deze afvang- en opberg projecten naar Nederland halen (Rijnmond, Eemsmond).

**9.3 Doelstellingen en acties 2007-2011**

- DOEL:** De Randstadprovincies hechten groot belang aan de uitwerking van deze voorstellen en zullen de ontwikkelingen van het pakket aan energiemaatregelen in Randstadverband dan wel in IPO verband nauwlettend volgen.
- ACTIE:** Het monitoren van het proces en het nauwlettend volgen van de ontwikkelingen op energiegebied.
- ACTIE:** Het bestuderen van de uitwerking van de voorstellen van de Europese Commissie.
- ACTIE:** Eigen expertise van de Randstad inzetten op de relevante energievoorstellen, bijvoorbeeld binnen het actieplan energie-efficiëntie.
- ACTIE:** Het toetsen van de gevolgen van de uitwerkingen van de energievoorstellen voor de Randstadprovincies.
- ACTIE:** Indien nodig in Randstadverband adequaat reageren.

#### 9.4 Europese Agenda

Einde 2007	De EC stelt vervolg maatregelen voor op: EC stelt maatregelen voor om de vervolmaking van de liberalisering van de elektriciteit- en gasmarkt te verzekeren Wetgevend voorstel om de EU ETS te herzien Strategisch Energie technologisch Plan Vooruitgangsrapport over de nationale energiebesparingplannen Het energiepakket zal het belangrijkste punt worden op de Energie Raad in december 2007, aldus het Portugese voorzitterschap.
Voorjaar 2008 2020	Tweede Strategisch Europese Energie Herziening Streefdatum behalen doelstellingen van de Voorjaarstop 2007

#### 9.5 Netwerken

Comité van de Regio's – Commissie DEVE  
CEMR – Werkgroep Regionaal Beleid  
Interprovinciaal Overleg  
Huis van de Nederlandse Provincies – Coördinatie van Energiedossier trekkers

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Regina Schim van der Loeff

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Peter Visser	Lenie Dwarshuis Erik van Heijningen	Jan de Wilde	Anne Bliet-de Jong
Ambtelijk	John Arkes	Wim de Jager	Martine Sluijs	Geert-Jan ten Napel

## 10.1 **Introductie**

### A. Klimaatmitigatie

De Europese Commissie heeft op 10 januari 2007 een Mededeling aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en sociaal Comité en het Comité van de Regio's uitgebracht dat onderdeel is van een ambitieus klimaatplan. Deze mededeling van de EC stelt maatregelen voor om de wereldwijde klimaatverandering te beperken tot 2 graden Celsius, en omvat het beleid tot 2020 en daarna.

Hierin stelt de Europese Commissie de EU voor, om in internationale onderhandelingen voor de ontwikkelde landen als doelstelling een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met 30% in 2020, ten opzichte van de uitstoot in 1990, aan te houden. Eenzijdig wil de Commissie nu al tot 20% reductie in 2020 gaan.

De EC heeft ambitieuze doelstellingen geformuleerd met betrekking tot de vermindering van de uitstoot:

- Vermindering van de uitstoot wereldwijd met 50% in 2050;
- Energiebesparing: 20% in 2020, en
- Het aandeel hernieuwbare energie opvoeren tot 20% in 2020

Het Europese systeem van emissiehandel is het belangrijkste instrument in de plannen van de commissie. Ze wil dit systeem (ETS genoemd) uitbreiden met andere sectoren, zoals de luchtvaart en met andere broeikasgassen (dan alleen CO<sub>2</sub>) en met meer technieken, zoals CO<sub>2</sub>-opslag.

### B. Klimaatadaptatie

Het verspreiden op 29 juni 2007 van het Groenboek Aanpassing aan klimaatverandering in Europa- mogelijkheden voor EU-actie zet de adaptatie aan klimaatverandering op de politieke agenda in Europa. De effecten van klimaatverandering in Europa en het Arctische gebied zijn nu al meetbaar en zeer aanzienlijk. De klimaatverandering zal verstrekende gevolgen hebben voor Europa's natuurlijke milieu en voor bijna alle sectoren voor de samenleving en de economie.

Europa dient vroegtijdig actie te ondernemen om zich aan te passen: waarom, wanneer en hoe zijn vragen waarop in het Groenboek uitgebreid wordt ingegaan.

In het Groenboek worden vier acties voorgesteld:

- Het uitzetten van adaptatiestrategieën voor die terreinen waarvan de kennis in voldoende mate aanwezig is
- Het opzetten van mondiale internationale samenwerking bij adaptatiemaatregelen
- Verkleinen van kennislacunes op het gebied van adaptatie door onderzoek en informatie-uitwisseling
- Instellen van een coördinerende adviesgroep op Europees niveau op het gebied van adaptatie.

Er wordt gewacht op reacties vanuit de samenleving op de kernvragen die aan het einde van ieder hoofdstuk van het Groenboek staan vermeld (tot 30 november 2007).

Dit Groenboek zal na verwerking van alle binnengekomen reacties, uitmonden in een Mededeling in 2008.

## 10.2 Belangen voor de randstadprovincies

Het Europese klimaatbeleid is van belang voor de randstadprovincies vanwege de gevolgen voor decentrale overheden die voortkomen uit het behalen van de doelstellingen voor 2020 en vanwege de directe impact die klimaatverandering op de beleidsdoelstellingen van decentrale overheden heeft. In beide documenten, het mitigatiedossier en het adaptatiedossier, wordt de rol van de regionale en lokale overheden om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen benadrukt.

### De wereldwijde klimaatverandering beperken tot 2 graden Celsius. Het beleid tot 2020 en daarna

In deze mededeling staat de ambitie van de Europese Unie centraal om 30% reductie van broeikasgassen in 2020 te realiseren.

Een deel van de maatregelen slaat op regionaal niveau neer. De regio's zijn al geruime tijd bezig hun bijdrage te leveren aan het Kyoto-protocol. Zij ondersteunen gemeenten en andere partijen met reductie van CO<sub>2</sub>-uitstoot door middel van stimuleringsprogramma's, waar vaak geldelijke bedragen en een energievraagbaak deel van uit maken. Daarnaast zetten provincies hun vergunningsinstrumenten in om CO<sub>2</sub>-emissies te beperken en investeren zij in energiebesparingprojecten en alternatieve energiebronnen. Ook zetten de meeste provincies in op het gebruik van warmtekoelopslag.

De mate waarin de Europese regio's kwetsbaar zijn voor klimaatverandering, varieert sterk, wat vooral komt door de verschillen in natuurlijke omstandigheden en bevolkingsdichtheid.

Tevens variëren de mogelijkheden om de uitstoot van broeikasgassen op een kosteneffectieve wijze terug te dringen, sterk per regio, wat vooral komt door de verschillen in natuurlijke omstandigheden en economische structuur.

Daarom verzoekt de rapporteur klimaatverandering voor het CvdR Dwarshuis, de Commissie om de regionale dimensie van de kosten en baten van klimaatverandering en het klimaatbeleid diepgaand te analyseren.

Ook wordt de commissie gevraagd om in het kader van de tussentijdse herziening van de begroting in 2008 meer middelen uit te trekken voor maatregelen ter afzwakking van de gevolgen van klimaatverandering, omdat de ambitieuze doelstellingen op klimaatgebied alleen kunnen worden gehaald als hiervoor meer openbare middelen ter beschikking worden gesteld.

Het is belangrijk dat regio's flexibiliteit wordt gegund bij de verwezenlijking van hun doelstellingen op het gebied van efficiency en duurzame energie, omdat hierdoor de totale kosten van het klimaatbeleid worden gedrukt. Op EU-niveau zullen deze doelstellingen echter wel binden moeten zijn.

### Groenboek Klimaatverandering adaptatie

Klimaatverandering grijpt rechtstreeks in op de beleidsvelden van ruimte, water, infrastructuur, veiligheid en landbouw. Daar zullen adaptatiemaatregelen nodig zijn. De Europese Commissie stelt voor dat de provincies vooral op het gebied van ruimtelijke ordening nu al maatregelen nemen. Ook maatregelen op het gebied van water zijn voor de Nederlandse provincies minstens zo belangrijk.



Het Europese klimaatbeleid is van belang voor de randstadprovincies vanwege de gevolgen voor decentrale overheden die voortkomen uit het behalen van de doelstellingen voor 2020.

Tot nu toe zet de Europese Commissie in op het stimuleren van nationale adaptatiestrategieën. Belangrijk is dat in de uitwerking van de Europese adaptatiestrategie voldoende ruimte wordt gehouden voor regionaal maatwerk en tegelijkertijd de mogelijkheden benutten voor ondersteuning door bijvoorbeeld een netwerk.

### 10.3 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** De vier provincies willen ook een bijdrage leveren aan de inhoud van het beleid, door instemming met het besluit tot 20% reductie van broeikasgassen per provincie in 2020.

**ACTIE:** Inzet is tevens om als regio's (met het IPO) een aanbod te doen hoe bijgedragen kan worden aan de realisatie van deze doelstelling door kennisuitwisselingen, voorbeelden, instrumenten op het gebied van Ruimtelijke Ordening, concessieverlening, vergunningverlening etcetera.

**DOEL:** Voorts willen de provincies als uitvloeisel van het rapporteurschap van het COR zoeken naar regio's met vergelijkbare fysieke condities om gezamenlijk specifieke belangen te behartigen.

**ACTIE:** Opzetten van permanent netwerk van geïnteresseerde regio's (regio's met vergelijkbare fysieke condities) voor informatie-uitwisseling en het ontwikkelen van nieuwe ideeën over de wijze waarop de gevolgen van broeikasemissies op kosteneffectieve wijze kunnen worden verzacht. Organiseren van een Europese conferentie over regionaal en lokaal klimaatbeleid in samenwerking met andere Europese regio's.

**DOEL:** Meer financiële middelen genereren voor maatregelen tegen en maatregelen als gevolg van klimaatverandering.

**ACTIE:** Bij de EC erop aandringen om in het kader van de tussentijdse herziening van de begroting in 2008/2009 middelen vrij te maken voor maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan, mede via het Comité van de Regio's.

**DOEL:** De Randstad moet het vertrouwen van investeerders en burgers behouden dat het veilig wonen en werken blijft in de laaggelegen Randstad.

**ACTIE:** Tijdig een aantal goedgekozen boegbeeldprojecten voor klimaatadaptatie aan pakken.

#### 10.4 Europese Agenda

2 oktober 2007	Comité van de Regio's: cie. DEVE Vaststelling advies dossier klimaatadaptatie
10-11 oktober 2007	Comité van de Regio's: Plenaire vergadering Vaststelling advies klimaatmitigatie
28-29 november 2007	Comité van de Regio's: plenaire sessie Vaststelling advies over klimaatadaptatie
30 november 2007	Einde inspraakperiode Groenboek Klimaatverandering (adaptatie)
Eind 2008	Agenda voor een nationale Klimaatadaptatie Strategie

#### 10.5 Netwerken

Comité van de Regio's – Commissie DEVE (duurzame ontwikkeling). In samenwerking met rapporteur energiepakket van het Comité van de Regio's.  
CEMR - werkgroep energie en klimaat  
Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse provincies  
Europees parlement: Tijdelijke commissie voor klimaatverandering

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Regina Schim van der Loeff

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Rinske Kruisinga	Lenie Dwarshuis	Joop Binnekamp	John Bos
Ambtelijk	Sylvia van Nierop Eddy van Steenberg	Jeroen Delmeire	Marjolein Braam	Roel van Wolfswinkel

### 11.1 **Introductie**

De aandacht op dit terrein zal in de komende tijd uitgaan naar de afronding en implementatie van enkele langlopende dossiers veelal in relatie tot de kaderrichtlijn Water.

### 11.2

#### **Belangen voor de randstadprovincies**

In de verschillende wetsvoorstellen wordt de rol van de regionale en lokale overheden om een bijdrage aan de doelstellingen te leveren benadrukt. Om de voor de Randstad specifieke input te kunnen leveren, moeten deze dossiers intensief worden gevolgd. Het betreft hier de volgende dossiers:

#### **A. Hoogwaterrichtlijn:**

#### **B. Thematische strategie voor de bescherming en het behoud van het mariene milieu; Ontwerp richtlijn voor een Gemeenschappelijk actieplan op het gebied van het mariene milieu.**

Op de inhoud van elk dossier wordt afzonderlijk ingegaan.

#### **A. Hoogwaterrichtlijn**

Uitvoering van het actieprogramma hoogwater kent twee uitvoeringsinstrumenten:

1. Richtlijn Hoogwater met een verplicht overstromingsrisico- en beheersplan;
2. Cofinanciering van watermaatregelen op grond van fondsen cohesiebeleid en landbouw.

#### **Ad 1**

- Het Europees Parlement heeft in april 2007 het compromisvoorstel tussen Raad en Europees Parlement voor een Europese Hoogwaterrichtlijn aanvaard.
- In de richtlijn is het solidariteitsprincipe behouden. Zeer belangrijk voor Nederland, als Delta van een aantal Europese rivierstromen. Het solidariteitsprincipe biedt een basis om tot gemeenschappelijke en duurzame aanpak van hoogwaterproblematiek te komen met de buurlanden.
- Aanvaarding door de Raad wordt in het najaar van 2007 verwacht, waarna formele publicatie van de richtlijn volgt.

#### **Ad 2**

- De Europese Commissie heeft de mogelijkheid geschapen binnen de criteria van de structuurfondsen 2007-2013.
- Europese gelden te besteden als cofinanciering aan projecten in het kader van risicopreventie, waarbij "hoogwater" specifiek is genoemd.

De lidstaten moeten zorgen dat uiterlijk in december 2011 een inventarisatie van de overstromingsrisico's heeft plaatsgevonden en dat in december 2013 overstromingskaarten beschikbaar zijn.

De provincies dragen aan deze kaarten met eigen informatie bij.

Ook krijgen zij een rol in het opstellen van overstromingsrisicobeheersplannen. Deze plannen moeten uiterlijk 2015 klaar en uitvoerbaar zijn en afgestemd zijn op de Europese kaderrichtlijn.

### 11.3 Doelstellingen en acties 2007-2011

#### A. Hoogwaterrichtlijn

**DOEL:** Uitvoering actieprogramma hoogwater

**ACTIES IN DEN HAAG:**

Uitvoering van het beleid (samen met IPO) door;

- Meewerken aan de inventarisatie van de overstromingsrisico's;
- Eigen bijdragen leveren aan de te vervaardigen overstromingskaarten;
- Meewerken aan het opstellen van overstromingsbeheersplannen.

#### B. Thematische strategie voor het mariene milieu

Eind juli jongstleden heeft de Europese Raad een gemeenschappelijk standpunt ingenomen over de ontwerprichtlijn Europese mariene strategie. Dit is de "milieupoot" van het Europees Integraal Maritiem beleid (dus niet te verwarren met het in 2005 verschenen Groenboek en in oktober te verschijnen witboek/blauwboek daarover).

Het Europese parlement is nu aan zet en stuurt aan op een akkoord in tweede lezing.

De thematische strategie is een belangrijk onderdeel van het mariene milieubeleid dat de EC voorbereidt. Doelstelling is om in 2021 een gezond marien milieu te bereiken. De richtlijn zal Europese gebieden aanwijzen op basis van geografische en milieucriteria. Aan elke lidstaat wordt gevraagd om in nauwe samenwerking met derden mariene strategieën te ontwikkelen voor zijn gebied, die een gedetailleerde weergave bevatten van de status van het milieu op regionaal niveau, evenals milieudoelstellingen en monitoringsprogramma's. De mariene strategieën die de lidstaten moeten opstellen moeten een weergave bevatten van de status van het milieu op regionaal niveau, evenals milieudoelstellingen en monitoringsprogramma's.

In 2006 hebben de Nederlandse kustprovincies voor de stemming van het EP in eerste lezing een position paper opgesteld. Uit een analyse van onze kritische aandachtspunten van toen en de resultaten sindsdien, blijkt dat het EP in vrijwel geen van onze aandachtspunten is meegegaan en de Europese Raad juist wel. Het lijkt dus zinvol om de position paper van toen wederom (in een nieuw jasje) onder de aandacht te brengen bij de Europarlementariërs.

Onlangs hebben de HNP vertegenwoordigers aan de provincies gevraagd of men ervoor voelt om onze lobbypunten opnieuw in te brengen bij het EP, al dan niet met wijzigingen.

Algemene lijn van de amendementen van de provincies is: ruimte geven voor flexibiliteit bij de implementatie door geen extra (gedetailleerde) ambities bovenop de toch al ambitieuze ontwerprichtlijn te formuleren.

Voor de randstadprovincies is dit een belangrijke richtlijn. De lobbymomenten vinden zoals gezegd in 2007 plaats. Daarna zal de implementatie plaatsvinden.

Belangrijk om onze eigen accenten te leggen. De kustprovincies kunnen deze voorstellen ook toetsen aan de documenten die binnenkort zullen verschijnen naar aanleiding van het Groenboek maritiem beleid.

**DOEL:** Bij het EP pleiten voor standpunt kustprovincies: ruimte voor flexibiliteit bij de implementatie door geen extra (gedetailleerde) ambities bovenop de toch al ambitieuze ontwerprichtlijn te formuleren.

**ACTIE:** Position paper kustprovincies (samen met de Permanente Vertegenwoordiging) in tweede lezing wederom onder de aandacht van het EP brengen.

#### 11.4 Europese Agenda

##### A. Hoogwaterrichtlijn

December 2011	inventarisatie overstromingsrisico's gereed
December 2013	overstromingskaarten gereed
December 2015	overstromingsrisicobeheersplannen gereed

##### B. Thematische strategie voor het mariene milieu

11-13 september 2007	Europees Parlement; milieucommissie
2-3 oktober 2007	Europees Parlement Stemming in milieucommissie
11 december 2007	Europees Parlement; Plenaire Debat
12 december 2007	Europees Parlement; Plenaire stemming

#### 11.5 Netwerken

##### A. Hoogwaterrichtlijn

Unie van Waterschappen  
Comité van de Regio's - Commissie DEVE (duurzame ontwikkeling)  
Interprovinciaal Overleg - BOAG water  
Huis van de Nederlandse Provincies  
Permanente Vertegenwoordiging en Ministerie van Verkeer en Waterstaat

##### B. Thematische strategie voor het mariene milieu

Comité van de Regio's  
Interprovinciaal Overleg - BOAG  
Europese Commissie  
Europees Parlement  
Permanente Vertegenwoordiging en Ministerie van Verkeer en Waterstaat  
Andere regiokantoren in Brussel

Contactpersoon Regio Randstad Brussel: Hilde Donker

Dossier	Noord-Holland	Zuid-Holland	Utrecht	Flevoland
Bestuurlijk	Rinske Kruisinga (IJmeer/Markermeer) Albert Moens (Milieu en Natuur)	Erik van Heijningen Joop Evertse	Jan de Wilde (Milieu) Bart Krol (VHR)	Anne Bliëk-de Jong Andries Greiner (VHR)
Ambtelijk	Pieter Korstanje (VHR) Walter Menkveld (VHR) Barbara Verbeek	Joop Kooijman (VHR) Beate Arends (Luchtkwaliteit) Henk Wolfert (Geluid) Jan Morren (DCMR)	Jaap van Till (Natuur) Maartje Schlebusch (Milieu)	André van den Berg (VHR)

### 12.1 **Introductie en achtergrond**

Milieu is een belangrijk, en sinds begin jaren negentig in de vorige eeuw steeds uitgebreider Europees beleidsterrein, zowel vanwege een goede volksgezondheid als leefomgeving als vanwege de noodzaak tot een duurzame ontwikkeling, waarbij op termijn geen afwenteling op toekomstige generaties meer plaats heeft (VN Brundtland rapport, 1988). De globalisering van de economie dwingt steeds meer tot een mondiale milieu- en innovatieaanpak vanwege dreigende energie- en grondstoffentekorten en vanwege klimaatverandering. De Lissabonstrategie is om deze reden in 2002 aangevuld met de Gothenburgstrategie gericht op een duurzame economische versterking van Europa.

In het zesde Milieu Actie Plan uit 2002 is het Europese beleid bepaald tot 2010.

Veel Europees natuur- en milieubeleid is van directe invloed op het regionale niveau. Dit geldt nog sterker voor dichtbevolkte gebieden zoals de Randstad, met veel economische bedrijvigheid en transport. In het onderstaande beperken we ons nu tot de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Luchtkwaliteit- en Geluidsregelgeving. Voor Energie, Klimaat en Water zie hoofdstukken 9, 10 en 11. Voor Bereikbaarheid zie hoofdstuk 6. In deze agenda zijn nog geen doelen en acties met betrekking tot de bodemstrategie opgenomen. De Randstad kent op dat punt wel een specifiek probleem: de oxidatie van het veen brengt CO<sub>2</sub> in de lucht. Dat legt een verbinding met de klimaatdiscussie. Op dit moment is nog niet te overzien of dit aanleiding zal of moet zijn voor Europees beleid.

### 12.2 **Belangen voor de randstadprovincies**

Het natuur- en milieubelang is groot voor de Randstad uit een oogpunt van volksgezondheid, veiligheid, leefkwaliteit en biodiversiteit. Deze punten vormen gezamenlijk één van de pijlers onder de strategie om een topregio in Europa te worden.

Aangezien de meeste milieuproblemen in heel Nederland en ook grensoverschrijdend voorkomen, is er meestal sprake van een gezamenlijk belang van de provincies en gemeenten. Daarom kan meer dan 90% van de belangenbehartiging het meest doelmatig in IPO/HNP-verband worden gedaan. Bij meer specifieke problemen of milieuvraagstukken met een veel hogere intensiteit in de Randstad kan het doeltreffender zijn om vanuit de Randstad de lobby te voeren. In alle gevallen geldt dat een eigen ervaringsuitwisseling en standpuntbepaling binnen de randstadprovincies samen met de G4 (door middel van een position paper) van groot nut is. Daarom functioneert er sinds jaren een Randstadmilieu-overleg P4G4, waaraan ook de DCMR deelneemt. Van hieruit wordt de inbreng in de gezamenlijke milieulobby met IPO, VNG, UvW en veelal ook met VROM (DUIV-overleg), V&W en LNV, ambtelijk voorbereid.

## A. Vogel- en Habitatrichtlijn (79/409/EEG; 92/43/EEG) in samenhang met de ontwikkeling van het IJmeer/Markermeer

### Probleemstelling

12.3 De Vogel- en Habitatrichtlijnen zijn belangrijke instrumenten voor het behouden en versterken van de natuur. De ze EU-richtlijnen hebben tot doel een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats die van communautair belang zijn, te bereiken en te behouden. Eén van de instrumenten om die doelstelling na te streven is het instellen van een netwerk van speciale beschermingszones, Natura 2000. Lidstaten mogen bij het treffen van passende maatregelen, om een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats te bereiken, rekening houden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale bijzonderheden. De bescherming van soorten en habitats in deze zones krijgt voorts gestalte door toepassing van de habitattoets op plannen en projecten die op zichzelf of in samenhang met andere plannen en projecten mogelijk significante effecten hebben. Bij twijfel over de afwezigheid van negatieve gevolgen voor de instandhoudingdoelstellingen geldt het voorzorgbeginsel. Dit houdt in dat overheden veelal geen toestemming geven voor de uitvoering van het plan of project.

Er bestaan in Nederland veel multifunctionele gebieden, zoals het IJmeer/Markermeer, die grote economische en sociale betekenis hebben en aangewezen zijn als beschermingszones voor Natura 2000. Grootschalige sociaaleconomische projecten die niet worden uitgevoerd in het kader van het noodzakelijke beheer voor instandhoudingdoelstellingen van het gebied, maar wel een ingreep in een Natura 2000 beschermingszone opleveren, moeten steeds de habitattoets ondergaan. Voor veel projecten is in het kader van de habitattoets vaak geen dwingende reden voor doorgang van het project aan te geven. Met grootschalige sociaaleconomische projecten kunnen echter middelen worden gegenereerd, waarmee ook passende maatregelen om de instandhoudingdoelstellingen te bereiken mogelijk worden gemaakt. In gebieden met een ongunstige staat van instandhouding leiden dergelijke projecten tot een herstel van de biodiversiteit die een eventuele compensatieverplichting overstijgt.

Ondanks het feit dat de Vogel- en Habitatrichtlijn in veel gevallen een positieve uitwerking hebben op de natuur wordt, in samenspraak met Nederlandse en Europese regionale partners, een voorstel opgesteld voor tekstaanpassingen in de ontwerpen van de Habitatrichtlijn om met integrale planontwikkeling het herstel van de biodiversiteit in het IJmeer/Markermeer mogelijk te maken.

De ontwikkeling van de Tweede Maasvlakte is een (mogelijk) knelpunt in de komende periode. Het plan is al een keer eerder door de rechter afgewezen, omdat er onvoldoende onderzoek was gedaan naar alle gevolgen voor flora en fauna.

## 12.4 Doelstellingen en acties 2007-2011

- DOEL:** Bij de nagestreefde evaluatie van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn uiterlijk in 2010 dienen de mogelijkheden voor compensatie te worden verruimd, waardoor de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling en bouwen kunnen toenemen en tegelijkertijd de habitatfunctie wordt versterkt.
- Ter toelichting: het probleem in het IJmeer/Markermeer zal in combinatie met de totstandkoming van een verbeterde habitat in deze beschermingszone moeten worden aangepakt. Het gebied is nu een overbevluste troebele bak water met teveel fosfaten. Slechts enkele categorieën watervogels trekken profijt van deze monocultuur. Ecologische maatregelen maken de ontwikkeling naar een compleet en stabiel laagland meren- en moerassensysteem mogelijk. Deze sanering kost honderden miljoenen euro's en zou kunnen worden gekoppeld aan de herinrichting van het gebied. De huidige bepalingen in de Habitatrichtlijn maken deze integrale planontwikkeling onmogelijk. Deze problemen kunnen ook elders in de Randstad optreden zoals in de Rijnmond bij de uitbreiding van de Maasvlakte.
- ACTIE:** In overleg met IPO, LNV en het Ministerie VenW bezien of er in Nederland voldoende draagvlak is om aanpassing van de Habitatrichtlijn in deze zin bij de Europese Commissie aan de orde te stellen.

### B. Onderzoek naar de mogelijkheden voor flexibiliteit en uitzonderingen bij Milieuregelgeving in dichtbevolkte gebieden en andere milieumaatregelen (waaronder bronbeleid t.b.v. luchtkwaliteit)

## 12.5 Probleemstelling

Gegeven de grote bevolkingsdichtheid in de Randstad treden er regelmatig ernstige belemmeringen op bij de fysieke ontwikkelingsmogelijkheden, zoals infrastructuur- en bouwprojecten. De vraag is of de lidstaat Nederland voldoende gebruik maakt van uitzonderingsbepalingen in regelgeving, vrijstellingen of flexibele invoertermijnen bij Europese regelgeving, op zodanige wijze dat een op maat gesneden implementatie mogelijk wordt die de fysieke ontwikkeling in de Randstad zo min mogelijk belemmert.

Daarnaast is het de vraag hoe specifiek bronbeleid door de lidstaat Nederland kan worden afgedwongen in nieuwe Europese wet- en regelgeving. Het gaat daarbij om beleids- en juridische ruimte voor het treffen van nationale of regionale beschermende maatregelen (veiligheid, gezondheid en milieu), die verder gaan dan (tot op dat moment) Europees is afgesproken, zonder dat daarmee de Europese milieudoelen worden geschaad. Hiermee zou ook een disproportioneel institutioneel nadeel voor dichtbevolkte gebieden ten opzichte van landelijke gebieden kunnen worden voorkomen, waardoor de stedelijke ontwikkelingsmogelijkheden niet extra worden benadeeld. Door het voorkomen van urban sprawl kan zo ook een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van stad en land worden geleverd.

Ten aanzien van het luchtdossier/Kaderrichtlijn lucht is inmiddels voldoende onderzoek verricht (met name door de heren Backes en Koeman, in opdracht van VROM). Nederland heeft een strikte wetgeving, in het bijzonder door de koppeling van milieu aan Ruimtelijke Ordening. Nederland heeft het zichzelf door deze koppeling en door de modelmatige beoordeling van de luchtkwaliteit moeilijk gemaakt. Tevens neemt Nederland geen uitzonderingspositie in als het gaat om het halen van de kwaliteitsnormen. Andere stedelijke agglomeraties hebben daar evenzeer mee te maken. Ook de Raad van State heeft in een aantal adviezen aangegeven dat de EU maatregelen



vereist en niet de stillegging van bouwplannen. De nieuwe Kaderrichtlijn lucht biedt mogelijkheden tot derogatie: toestemming van de EU, om op bepaalde wijze van een algemeen gestelde norm te mogen afwijken. Voor luchtkwaliteit gaat Nederland zoveel mogelijk gebruik gaan maken van de uitzonderingen die de regelgeving straks gaat bieden (Herziening Luchtkwaliteitsrichtlijn PM 2,5). Tot die tijd zijn deze uitzonderingen echter nog niet toegestaan. Bronbeleid voor voertuigen, dat verder gaat dan de EU-normen, is door het Europese Hof recent verboden. Wel zou Nederland bepaalde vormen van milieuzonering en kilometerheffing mogen invoeren of kunnen sturen met belastingmaatregelen.

Bij andere milieumaatregelen in dichtbevolkte gebieden moet ook worden gedacht aan de scheepvaart. Dit betreft zowel de zeevaart als de binnenvaart en het sluit aan bij de Europese voorstellen voor mariene strategie en integraal management van kustzones. Het gaat daarbij om innovatie aan de bron, zoals zwavelarme brandstof voor geleidelijke vernieuwing van scheepsmotoren, en walstroom in de havens.

#### 12.6 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** Het komen tot een beleidsprotocol voor dichtbevolkte gebieden bij relevante Europese regelgeving, waardoor flexibiliteit van invoering dan wel tijdelijke nadere eisen mogelijk worden.

**ACTIE:** Hiervoor dient op korte termijn een verkennend beleids- en juridisch onderzoek plaats te vinden in opdracht van de randstadprovincies samen de G4 en bij voorkeur samen met VROM (eventueel aangevuld met BZK en V&W).

**ACTIE:** Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan worden besloten tot nadere lobbyactiviteiten naar de Europese Commissie en naar regio's met vergelijkbare problemen.

**DOEL:** Een betere luchtkwaliteit door Europees bronbeleid, met name door het stimuleren van innovaties op grond van voortschrijdende internationale en EU-normen.

**ACTIE:** Het lobbyen bij de Commissie voor bronbeleid ten behoeve van luchtkwaliteit.

#### 12.7 C. Omgevingsgeluid Probleemstelling

In 2007 hebben onder andere de provincies hun geluidsgegevens aangeleverd aan de Commissie, in overeenstemming met richtlijn 02/49/EC. Uit deze gegevens zal blijken dat ondanks bronmaatregelen en het plaatsen van geluidschermen in de afgelopen decennia het algemene omgevingsgeluid is toegenomen, met name tengevolge van de groei van het verkeer. Niet onmogelijk is het dat de Commissie op grond van deze gegevens een nader onderzoek laat doen naar de gevolgen van deze ontwikkeling voor de volksgezondheid. De vraag is vervolgens welke verdere maatregelen de Commissie eventueel gaat voorstellen. Eventuele nieuwe regelgeving op het gebied van geluid wordt niet voor 2009 verwacht.

Voor dichtbevolkte gebieden is het risico van nadere maatregelen dat deze kunnen leiden tot verslechtering van de concurrentiepositie voor economische activiteiten. Maatregelen die zich richten op innovatie bij de bron hebben deze effecten niet en verdienen daarom de voorkeur.

Een goed voorbeeld hiervan is het verwachte voorstel om de richtlijn bandengeluid te

herzien. Hierdoor zou het bandengeluid, dat bepalend is voor het omgevingslawaai boven circa 50 kilometer per uur, kunnen halveren. Hetzelfde geldt voor een verwacht voorstel om het geluid van spoorwegwagons aanzienlijk te reduceren, door het beprizen van lawaaiige wagons.

#### 12.8 Doelstellingen en acties 2007-2011

**DOEL:** Voorstellen van de Commissie ter vermindering van het niveau van omgevingsgeluid, verdienen uitsluitend ondersteuning indien zij maatregelen betreffen gericht op bronbeleid.

De te hanteren geluidsnormen voor omgevingsgeluid moeten uitsluitend en voor zover noodzakelijk per nationale wetgeving geregeld worden. Het gaat daarbij om maatregelen als geluidschermen en stil asfalt.

**ACTIE:** Voorstellen van de Commissie toetsen aan de bovengeformuleerde doelstellingen en zonodig lobbyen bij de Europese instellingen, waar mogelijk samen met het IPO, Europese netwerken en de G4. En ook bij de Nederlandse regering in Den Haag.

**ACTIE:** In de reactie op het recent uitgebrachte Groenboek Stedelijk Transport opnemen hoe slimme maatregelen gestimuleerd kunnen worden ter beperking van (de groei van) geluidshinder.

#### 12.9 Europese agenda

2007 Strategie luchtkwaliteit en nieuwe richtlijn bevinden zich in tweede lezing dit najaar

2008/2009 Niet uitgesloten is dat de Commissie met nadere voorstellen komt voor een richtlijn voor omgevingsgeluid, met aanzienlijke gevolgen voor dichtbevolkte gebieden (werkprogramma 2008 toetsen, te verschijnen in november 2007)

#### 12.10

##### Netwerken

Comité van de Regio's – Commissie DEVE

CEMR – Werkgroep Milieu

Interprovinciaal Overleg/Huis van de Nederlandse Provincies

PV en ministeries van VROM, V&W, BZK

# Bijlagen

## COMITÉ VAN DE REGIO'S

### Comité van de Regio's

“Lokale en regionale autoriteiten spelen een sleutelrol in het terugwinnen van het vertrouwen van het volk in Europa. Het Comité van de Regio's levert de basis voor de vertrouwensband tussen de Europese Unie en haar burgers”

(uit de speech van José Manuel Barroso, voorzitter van de Europese Commissie, tijdens de viering door het Comité van de Regio's van het vijftig jarig bestaan van de EU in Rome, 23 maart 2007)

Het Comité van de Regio's (CvdR) is een politiek orgaan dat als officiële spreekbuis van de regio's en gemeenten in de Europese Unie fungeert. Het Comité is bij het Verdrag van Maastricht (1991) opgericht om vertegenwoordigers van regio's, steden en gemeenten – die het dichtst bij de burgers staan – te kunnen raadplegen over voorstellen voor EU-regels waarmee de decentrale overheden rechtstreeks geconfronteerd worden, of wel via de implementatie, of wel bij de handhaving en controle van die regels (70% van de Europese regels worden op regionaal en lokaal niveau uitgevoerd). Volgens het Verdrag zijn de Commissie, Raad en Parlement verplicht om het Comité om advies te vragen bij onderwerpen van gemeenschappelijk belang die onder de bevoegdheden van de lokale en regionale autoriteiten vallen. Het gaat hierbij om zaken als: economische en sociale cohesie, milieu, plattelandontwikkeling, informatiemaatschappij, transport, enzovoort. De Raad, Commissie en Parlement (sinds 1 mei 1999) kunnen het CvdR ook over andere, niet verplichte onderwerpen raadplegen, mits het gaat om zaken die de decentrale overheden aangaan. Daarnaast kan het CvdR ook op eigen initiatief advies uitbrengen.

Dit maakt van het Comité een belangrijk instrument om als regio's en steden invloed uit te oefenen op de besluitvorming door Raad en Europees Parlement over Europees beleid en regelgeving. Vanuit dit perspectief zijn verschillende afgevaardigden uit de Randstad binnen het Comité actief geweest als rapporteur (zie kader 'Totstandkoming adviezen Comité van de Regio's) om via het advies van het Comité bepaalde belangen onder de aandacht te brengen van de Europese instellingen. In afgelopen collegeperiode (2003-2007) zette bijvoorbeeld de Utrechtse gedeputeerde met een rapport over het Europese plattelandbeleid de problemen van landelijke gebieden onder stedelijke druk op de Europese kaart. De Flevolandse afgevaardigde benadrukte in 2007 in een rapport het belang van het MKB in het halen van de Europese doelstellingen op het gebied van economische groei en werkgelegenheid. De Zuid-Hollandse afgevaardigde was één van de rapporteurs van het Comité over klimaatverandering en energievoorziening.

Het Comité fungeert ook steeds meer als een ontmoetingsplaats waar regio's en steden praktijkvoorbeelden met elkaar uitwisselen (bijvoorbeeld het jaarlijkse Open Dagen evenement) en de dialoog met de Europese instellingen kunnen voeren.

### De leden van het Comité

Het CvdR bestaat momenteel uit 344 vertegenwoordigers van lokale en regionale autoriteiten uit de 27 EU-lidstaten, evenals een zelfde aantal plaatsvervaardigers. Nederland heeft twaalf leden in het Comité: zes namens het IPO en zes namens de VNG, evenals twaalf plaatsvervaardigers (zes/zes). De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar en zijn herbenoembaar. Het lidmaatschap loopt af aan het einde van de vierjarige mandaatperiode, of op het moment dat het mandaat, op grond waarvan het

lidmaatschap van het CvdR is gekregen, ten einde loopt. Volgens het Verdrag van Nice dienen de CvdR-leden gekozen zijn in een regionaal of lokaal lichaam, of politieke verantwoording schuldig zijn aan een gekozen vergadering (deze laatste bepaling is speciaal voor Nederlandse burgemeesters en CdK's in het leven geroepen). De leden worden met gekwalificeerde meerderheid door de Raad benoemd.

De eerste plenaire zitting van het Comité vond plaats in maart 1994. In de plenaire vergaderingen vindt de besluitvorming plaats over de in de zes commissies voorbereide ontwerpadviezen. Na goedkeuring worden de adviezen naar de Commissie, Raad en Parlement gezonden. De ontwerpadviezen worden in de volgende zes commissies voorbereid: COTER (territoriale cohesie), ECOS (economisch en sociaal beleid), DEVE (duurzame ontwikkeling), EDUC (onderwijs, cultuur en informatiemaatschappij), CONST (constitutionele zaken) en RELEX (externe betrekkingen). De Flevolandse gedeputeerde Harry Dijkma is tot februari 2008 voorzitter van de commissie ECOS.

Binnen het CvdR bestaan vier politieke fracties die binnen het Comité de vier belangrijkste Europese politieke groeperingen vertegenwoordigen: de Partij van Europese sociaaldemocraten (PSE), de Europese Volkspartij (EVP), de Democratische Partij (ALDE) en de Europese Alliantie (EA). Het Comité beschikt over een eigen administratie, die onder leiding staat van een secretaris-generaal, de Duitser Gerhard Stahl. Binnen het CvdR is een belangrijke rol weggelegd voor het Bureau. Dit orgaan, bestaande uit de voorzitter, de eerste vice-voorzitter, de 27 vice-voorzitters (namens iedere lidstaat één), de voorzitters van de vier fracties en 27 gewone leden, stelt het beleidsprogramma op en waakt over de uitvoering ervan. Het Bureau bereidt de werkzaamheden van de plenaire vergadering en de commissies voor en coördineert die werkzaamheden. Het is verder verantwoordelijk voor de financiën en de administratie, en neemt besluiten over de interne organisatie van het Comité.

De huidige voorzitter van het CvdR is de Fransman Michel Delebarre, burgemeester van Duinkerken. Hij zal na een tweejarige mandaatperiode in februari 2008 worden opgevolgd door de huidige eerste vice-voorzitter van het Comité, de Belg Luc Van Den Brande.

#### **Het Comité en het nieuwe Verdrag**

In het concept van het Hervormingsverdrag, dat in de plaats van de Europese Grondwet komt, worden de bevoegdheden van het CvdR uitgebreid. Naast het feit dat voor het eerst in het Europese Verdrag de lokale en regionale autonomie wordt erkend, krijgt het Comité de bevoegdheid om naar het Europese Hof van Justitie te stappen als het van mening is dat de bevoegdheden van regio's en gemeenten geweld worden aangedaan door voorstellen van de Europese Commissie. Het gaat hierbij om de handhaving van het subsidiariteitsprincipe. In dit kader zal het Comité zich na ratificatie van het Hervormingsverdrag zich zeer actief gaan bezighouden met het toetsen van alle voorstellen van de Commissie aan de hand van het subsidiariteit- en proportionaliteitsprincipe.

#### **Totstandkoming adviezen Comité van de Regio's**

1. De Europese Commissie, de Raad van Ministers, of het Europees Parlement raadtpleegt het CvdR.
2. Het Bureau belast één van de zes commissies met het opstellen van een advies.
3. Er wordt binnen de betreffende commissie een rapporteur aangewezen, die met de voorbereiding van het advies begint.
4. Een eerste versie van het ontwerpadvies wordt voorgelegd aan de betreffende commissie.



## SELECTIE VAN EUROPESE NETWERKEN VAN BELANG VOOR DE VIER RANDSTADPROVINCIES

### **NSC North Sea Commission**

[www.northsea.org](http://www.northsea.org) Het promoten van de Noordzeeregio als een belangrijke economische entiteit in Europa door gezamenlijke initiatieven te ontplooiën en te lobbyen op Europees politiek niveau.

### **CPMR Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe**

[www.crpm.org](http://www.crpm.org) De CPMR is de moederorganisatie waaronder de NSC één van de dochterorganisaties is.

### **PURPLE Peri Urban Regions Platform Europe**

[www.purple-eu.org](http://www.purple-eu.org) Het beïnvloeden van de toekomstige Europese politiek voor peri-urbane regio's.

### **Comité van de Regio's (CvdR)**

[www.cor.europa.eu](http://www.cor.europa.eu) Het Comité fungeert als spreekbuis van lokale en regionale overheden in de EU. Vertegenwoordigers van deze overheden worden via het Comité betrokken bij EU regelgeving.

Het CvdR is verplicht geraadpleegd te worden door de Commissie en de Raad over nieuwe voorstellen over gebieden met impact op regionaal of lokaal niveau.

### **LRN Lisbon Regions Network**

[www.lisbonregionsnetwork.eu](http://www.lisbonregionsnetwork.eu) Het gezamenlijke belang bij het verspreiden van de doelstellingen van de Lissabon agenda in de regio's.

### **ARC Airport Regions Conference**

[www.airportregions.org](http://www.airportregions.org) Het profiteren van de economische groei en het in balans houden van de milieuwetgeving in regio's met een vliegveld.

### **CEMR Council of European Municipalities and Regions**

[www.ccre.org](http://www.ccre.org) CEMR promoot het belang van de lokale en regionale overheden in Europa en zorgt ervoor dat de Europese wetgeving in een zo vroeg mogelijk stadium beïnvloedt wordt om de belangen van deze overheden te verzekeren.

### **AER Assembly of European Regions**

Belangenbehartiging en kennisuitwisseling

### **IPO Interprovinciaal Overleg**

Het IPO is de koepelorganisatie van de twaalf Nederlandse provincies. Het IPO is op allerlei terreinen actief zoals sociaal beleid, landelijk gebied, milieu, ruimtelijk ordening en mobiliteit.

### **HNP Huis van de Nederlandse Provincies**

Het HNP is de vertegenwoordiging van de twaalf Nederlandse provincies en het IPO bij de Europese instellingen in Brussel.

INDICATIEF OVERZICHT  
EU-STRUCTUURFONDSEN  
VOOR NEDERLAND  
EN DE RANDSTAD 2007-2013

Indicatief overzicht EU-fondsen voor Nederland en de Randstad, 2007-2013

Op 1 januari 2007 is de nieuwe zevenjarige Europese begrotingsperiode van start gegaan. Deze periode, 2007-2013, is tevens de termijn voor de nieuwe Europese programma's die uit de EU-begroting gefinancierd worden. Binnen de EU-begroting onderscheiden we EU-fondsen, die via meerjarige programma's in de lidstaten worden uitgevoerd en waarbij de Europese middelen door de nationale overheden binnen de eigen lidstaten verdeeld worden, bijvoorbeeld de structuurfondsenprogramma's, en EU-subsidies, die via jaarlijkse 'calls' rechtstreeks door de Europese Commissie aan projectaanvragers worden toegewezen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de EU-fondsenprogramma's waarvoor Nederland en de Randstad in aanmerking komen: de structuurfondsen (EFRO en ESF) en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO).

Tabel 1: overzicht EU-fondsen (bedragen in euro, prijspeil 2006)

Oud programma	Nieuw programma	Nederland	Randstad
D2 Reconstructie D2 Grote Steden	Regionale concurrentiekracht en werkgelegenheid	1473 miljoen euro	310 miljoen euro (waarvan 164,3 miljoen voor de G4)
D3 (ESF)	Europese territoriale samenwerking (voortzetting Interreg)	219 miljoen euro (voor onderdeel a, b en c) <sup>°</sup>	Niet gebiedsgericht, maar per onderdeel
Plattelandsontwikkelings- ontwikkelings- programma (POP I)	Plattelandsontwikkelings- ontwikkelings- programma (POP II)*	486,5 miljoen euro	± 60 mln. voor as drie en vier. Middelen voor as één en twee verdeeld per project.

<sup>°</sup> De onderdelen a, b en c staan voor: a) grensoverschrijdende samenwerking (Zuid-Holland); b) transnationale samenwerking (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland); c) interregionale samenwerking (afhankelijk van wel of geen deelname)

\* Onderverdeeld in vier assen. De vierde as is de "Leader-methode", die het oude programma Leader + vervangt.

N.B. Urban, Equal en de Innovatieve acties worden ondergebracht in de verschillende doelstellingen. Voor Nederland vervalt de eerste doelstelling van de Structuurfondsen ten opzichte van de vorige periode.

Nederland heeft voor de structuurfondsen een nationale strategie opgesteld (Nationaal Strategisch Referentiekader – NSR) en vier landsdelige operationele programma's. De vier randstadprovincies hebben samen met de vier grote steden (G4) het Operationele Programma EFRO2007-2013 voor West-Nederland, getiteld *Kansen voor West*, opgesteld. Voor de uitvoering van het POP II heeft Nederland in nauw overleg met de provincies zowel een nationale strategie, als een nationaal operationeel programma opgesteld.

De programma's lopen tot en met 2013. Bij de structuurfondsenprogramma's mag vervolgens nog twee jaar aan projecten worden gewerkt (n+2 regel). Ditzelfde geldt voor de projecten in het kader van POP II.

Het programma *Kansen voor West* maakt onderdeel uit van de nieuwe programma-periode (2007-2013) van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het EFRO is één van de drie structuurfondsen (samen met het Cohesiefonds en het Europees Sociaal Fonds/ESF). Deze fondsen worden tijdens de periode 2007-2013 in belangrijke mate ingezet als bijdrage aan de Lissabondoelstellingen gericht op economische groei en werkgelegenheid.

Het rijk heeft in het *Nationaal Strategisch Referentiekader* (NSR) bepaald dat er vier landsdelige operationele programma's zouden komen. Het programma van het landsdeel West omvat het grondgebied van de vier randstadprovincies en wordt gedragen door die vier provincies en de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht).

De P4/G4 willen met het programma *Kansen voor West* een bijdrage leveren aan het verbeteren van de concurrentiepositie van de Randstad in Europa en de rest van de wereld. Anno 2007 blijkt dat de Randstad achterblijft bij andere Europese stedelijke regio's, zoals München, regio Stockholm en Ile-de-France (Parijs). Het programma is speciaal bedoeld als een uitnodiging aan overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven om hun krachten te bundelen, synergie te scheppen en waar nodig te komen tot een effectieve rolverdeling van economische activiteiten. Ter stimulering hiervan is gedurende de hele periode van zeven jaar een bedrag van ongeveer 770 miljoen euro beschikbaar. Europa neemt hiervan 310 miljoen euro voor haar rekening. Het overige deel wordt opgebracht door rijk, provincies, gemeenten en betrokken publieke en private partners.

Het programma is bedoeld voor het hele landsdeel West, maar legt de prioriteit bij de economische kern van het gebied: de Randstad. Het programma sluit qua thematiek aan op andere programma's ter versterking van de Randstad, zoals het Urgentieprogramma Randstad (UPR) en het Investeringsfonds Landelijk Gebied (ILG). Het is de bedoeling dat de verschillende programma's elkaar versterken.

#### Prioriteiten en doelstellingen van *Kansen voor West*

De ambitie van de acht Randstadautoriteiten is duidelijk: in 2015 moet de Randstad weer in de top vijf van Europese stedelijke regio's staan. De concurrentiekracht van de regio moet worden versterkt. *Kansen voor West* is daartoe een belangrijk instrument. De beschikbare middelen zijn echter bescheiden. Daarom is er voor gekozen om de middelen zo gericht mogelijk in te zetten. De middelen worden ingezet op de volgende prioriteiten:

1. het bevorderen van kennis, innovatie en ondernemerschap;
2. het vergroten van de attractiviteit van de regio's;
3. het vergroten van de attractiviteit van de steden.

#### Kennis, innovatie en ondernemerschap (prioriteit 1)

Een economisch sterke Randstad vraagt primair om een betere kennisuitwisseling en –toepassing en om meer ruimte en mogelijkheden voor (innovatief) ondernemerschap. Daarom is er voor gekozen om ruim 47% van de middelen in te zetten op het bevorderen van kennis, innovatie en ondernemerschap. Het programma is daarmee in belangrijke mate gericht op investeren in innovatie, onderzoek en ontwikkeling (R&D), kennisuitwisseling, aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, ontwikkeling van menselijk kapitaal en duurzame energie. Gedacht kan worden aan de opzet van kennisnetwerken en –broedplaatsen, maar ook het stimuleren van ondernemerschap en innovatie in kleine bedrijven via microkredieten en trainingen en nieuwe milieutechnologieën. De thematische focus zal liggen bij de volgende kansrijke clusters: transport, logistiek en handel; food & flowers; zakelijke dienstverlening; creatieve industrie



(onder andere ICT en nieuwe media); life-sciences, medische technologie, bio-science en milieutechnologie; petrochemische industrie; maritieme en deltatechnologie; juridisch cluster.

#### Attractieve regio's (prioriteit 2)

Voor het vergroten van de attractiviteit van de regio's is ruim 17% van de middelen beschikbaar. Het gaat om het aantrekkelijker maken van het platteland en de landschappen voor wonen, werken en recreëren. Belangrijk is de economische vitaliteit van die gebieden te versterken met behoud van de milieukwaliteit en de landschappelijke waarden. Te denken valt aan moderne bedrijfsterrains buiten de steden, bijvoorbeeld Greenports, en een betere ontsluiting van het land voor toerisme en recreatie. Met name groen en water rondom de stad moet beter benut kunnen worden. De focus in deze prioriteit ligt dan ook bij gebieden binnen of in de directe nabijheid van de Randstad.

#### Attractieve steden (prioriteit 3)

Ruim 31% van de beschikbare middelen is gereserveerd voor het verbeteren van de attractiviteit van de steden. Het gaat hierbij om het verbeteren van het vestigingsklimaat en het leefklimaat via een drietal aandachtsgebieden: kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen en kantoorlocaties, een verbetering van de ontsluiting van de binnensteden en bedrijventerreinen en het voorkomen van een dreigende tweedeling. Vooral een grotere differentiatie van bedrijfs- en kantoorlocaties met voldoende kleinschalige ruimte voor starters is van belang. Investerings in het leefklimaat kunnen mensen en bedrijven aan de steden binden en die zo vitaal houden. Gedacht wordt aan de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte, verbetering van de milieucondities, groen- en sociaal-culturele voorzieningen. In EFRO-projecten zijn ESF-achtige activiteiten subsidiabel.

Zie voor provinciale contactpersonen en meer informatie:

<http://www.kansenvoorwest.nl>

## Afkortingen

AB RR	Algemeen Bestuur Regio Randstad
ARC	Airport Regions Conference
BAC EU	Bestuurlijke Advies Commissie Europa van het IPO
BNP	Bruto Nationaal Product
BO EU P4	Bestuurlijk Overleg Europa van de vier Randstadprovincies
BRP	Bruto Regionaal Product
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CEMR	Council of European Municipalities and Regions
CIP	Concurrentie en Innovatie Programma
CO <sub>2</sub>	Koolstofdioxide
CvdR/CoR	Comité van de Regio's/Committee of the Regions
DG	Directoraat Generaal (van de Europese Commissie)
EC	Europese Commissie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EIB	Europese Investeringsbank
EOGFL	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw
EP	Europees Parlement
EPO	Elf provincie overleg over het nieuwe EU-plattelandontwikkeling
EPRO	Environmental Platform of Regional Offices
ERA	European Research Area/Europese Onderzoeksruimte
ERRIN	European Regions Research and Innovation Network in Brussels
ESA	European Space Agency
ESC	Economisch en Sociaal Comité
ESR	Economische Strategie Randstad
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
Eurostat	Het statistische bureau van de Europese Unie
EZ	(Ministerie van) Economische Zaken
G4	Vier grote steden in de Randstad; Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag
GEMACA	Group for European Metropolitan Areas Comparative Analysis
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GS	Gedeputeerde Staten, dagelijks bestuur van de provincie
HBPO	Holland Business Promotion Office
HNP	Huis van de Nederlandse Provincies (in Brussel)
HSL	Hogesnelheidslijn
ICT	Informatie en communicatietechnologie
INPA	Internationale Non Profit Associatie (rechtsvorm HNP naar Belgisch recht)
IPO	Interprovinciaal Overleg (in Den Haag)
KP7	7e Kaderprogramma Onderzoek en Ontwikkeling (2006-2009)
K4	Vier kaderwetgebieden in de Randstad
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland
LNv	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LRN	Lisbon Regions Network
MKB-Nederland	Midden- en Kleinbedrijf Nederland
MHAL	Maastricht, Heerlen, Aken, Luik
NGO's	Non-gouvernementele organisaties
NHP	Nationaal Hervormings Programma
NO <sub>x</sub>	Stikstofoxiden
NUTS	Nomenclatuur van territoriale eenheden voor statistiek
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OP-(west)	Operationaal Programma
P4	Vier provincies in de Randstad; Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Flevoland
POP	Plattelandsontwikkelingsprogramma
PURPLE	Peri Urban Regions Platform Europe
PV	Permanente Vertegenwoordiging Nederland (bij de EU)
RRU	Regio Randstad kantoor te Utrecht
SOS	Sustainable Open Space
TEN's	Trans-Europese Netwerken
TEN-T	Trans-Europees Vervoersnetwerk
UPR	Urgentieprogramma Randstad
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNO/NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen/Nederlands Christelijke Werkgeversverbond
VROM	(Ministerie van) Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
V&W	(Ministerie van) Verkeer en Waterstaat

**Beschikking**

Een beschikking is één van de vier Europese communautaire rechtsinstrumenten en is verbindend in al haar onderdelen voor degenen tot wie zij uitdrukkelijk is gericht.

**Besluit**

De centrale bepaling met betrekking tot de besluiten van de instellingen is art. 249 EG. Daar worden vier typen van Europese besluiten vermeld: verordeningen, richtlijnen, beschikkingen en aanbevelingen/adviezen. Deze besluiten kunnen afkomstig zijn van de Raad of van de Raad en het Parlement samen (als resultaat van codecisieprocedure) of van de Commissie (krachtens eigen of gedelegeerde bevoegdheden). Deze besluiten vormen verreweg de belangrijkste bron van het secundaire gemeenschapsrecht.

**Codecisieprocedure**

Bij de medebeslissingsprocedure deelt de Raad de wetgevende bevoegdheid met het Europees Parlement. Beide lezen en bespreken het voorstel in één of meerdere lezingen. Bij onenigheid over het te nemen besluit wordt het voorstel aan een bemiddelingscomité voorgelegd. Omdat de medebeslissingsprocedure de afgelopen jaren op steeds meer beleidsterreinen is ingevoerd, is ook de wetgevende macht van het Parlement toegenomen.

**Comité van de Regio's**

Zie hiervoor bijlage één.

**Conciliatie**

In het kader van de medebeslissingsprocedure tussen de Raad en het Parlement kan op grond van artikel 251, lid 4 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap een bemiddelingscomité worden ingesteld. Ingeval de Raad en het Parlement geen overeenstemming hebben bereikt, wordt dit comité, dat is samengesteld uit leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal vertegenwoordigers van het Europees Parlement, bijeengeroepen teneinde bestemming te bereiken over een ontwerp tekst die voor beide partijen aanvaardbaar zijn. De eventuele ontwerp tekst dient vervolgens binnen zes weken door de Raad en het Parlement te worden goedgekeurd. Wanneer een van deze twee instellingen het voorgestelde besluit niet goedkeurt, wordt het geacht niet te zijn aangenomen.

**Coreper**

Het Coreper (Comité van Permanente Vertegenwoordigers) bestaat uit de permanente vertegenwoordigers van lidstaten. Het heeft tot taak de Raad van de Unie terzijde te staan door de dossiers die op de Raadsagenda staan (door de Commissie ingediende voorstellen en ontwerpbesluiten), voorafgaand aan het onderhandelingsstadium voor te bereiden. Het Comité neemt een centrale plaats in in het communautaire besluitvormingsproces: het heeft zowel de rol van overlegorgaan (overleg tussen de permanente vertegenwoordigers onderling en tussen elke afzonderlijke vertegenwoordiger en zijn hoofdstad) als van orgaan voor politieke controle (sturing en controle van de werkzaamheden van de deskundigengroepen). Het Comité is in feite in tweeën gedeeld om al zijn taken te kunnen uitvoeren: Coreper I, bestaande uit de adjunct permanente vertegenwoordigers; Coreper II, bestaande uit de ambassadeurs. De kwaliteit van de werkzaamheden van het Coreper is een waarborg voor een goed functioneren van de Raad.

**Economisch en Sociaal Comité**

Het Economisch en Sociaal Comité werd in 1957 door het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap opgericht om de belangen van de

verschillende economische en maatschappelijke categorieën te vertegenwoordigen. Het Economisch en Sociaal Comité telt 222 leden die over drie groepen zijn verdeeld; werkgevers, werknemers en vertegenwoordigers van specifieke activiteiten (landbouwers, ambachtslieden, kleine en middelgrote bedrijven en industrieën, vrije beroepen, vertegenwoordigers van consumenten, wetenschappen en onderwijs, sociale economie, gezinnen en milieubewegingen). De leden worden voor vier jaar door de Raad met eenparigheid van stemmen benoemd, welke vier jaar door diezelfde Raad kunnen worden verlengd. Het Comité wordt geraadpleegd voor de goedkeuring van een groot aantal besluiten betreffende interne markt, onderwijs, consumentenbescherming, milieu, regionale ontwikkeling en op sociaal gebied, en kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen. Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam moet het Economisch en Sociaal Comité over een groter aantal onderwerpen worden geraadpleegd (nieuw werkgelegenheidsbeleid, nieuwe bepalingen op sociaal gebied, volksgezondheid en gelijke kansen), en kan het door het Europees Parlement worden geraadpleegd.

#### Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) is een van de structuurfondsen en heeft als doel het bijdragen tot vermindering van de belangrijkste regionale onevenwichtigheden in de EU. Daartoe neemt het EFRO deel in de ontwikkeling en structurele aanpassing van achtergebleven regio's en aan de versterking van de regionale concurrentiekracht en een groei van de werkgelegenheid. Uit het EFRO wordt ook de samenwerking tussen regio's (grensoverschrijdend, transnationaal en interregionaal), beter bekend onder de naam Interreg, ondersteund. Een deel van de steun is gericht op het midden- en klein bedrijf (MKB).

#### Europees Sociaal Fonds

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) is één van de structuurfondsen van de Europese Unie. De financiering door dit fonds is een belangrijk onderdeel van de strategie van de Unie om de aanpassing tot stand te brengen die noodzakelijk is voor groei, een groter concurrentievermogen en werkgelegenheid.

#### Europese Commissie

De Europese Commissie is de politiek onafhankelijke instelling die de belangen van de EU als een geheel belichaamt en behartigt. Een eurocommissaris moet handelen in het belang van de Unie als geheel en mag geen instructies van nationale regeringen aanvaarden. Om de vijf jaar wordt in navolging van de verkiezing van het Europees Parlement een nieuwe Commissie benoemd. De voorzitter van de Commissie wordt gekozen door de regeringen van de EU en zijn kandidatuur wordt goedgekeurd door het Europees Parlement. De andere commissarissen worden voorgedragen door hun nationale regeringen in samenspraak met de aantredende voorzitter. De voordracht moet door het Parlement worden goedgekeurd.

Sinds het ingaan van de nieuwe ambtstermijn van de Commissie (2004-2009) op 22 november 2004 bestaat de Commissie uit één Commissaris per lidstaat, momenteel dus in totaal 27 leden.

De Commissie oefent vier hoofdtaken uit:

- Het indienen van wetsvoorstellen bij het Europees Parlement en de Raad (initiatiefrecht).
- Het ten uitvoer brengen van het Europees beleid en de begroting.
- Het zorgdragen voor de handhaving van het Europese recht (samen met het Europese Hof van Justitie).

- De vertegenwoordiging van de EU op internationaal niveau.

Voor het uitvoeren van haar bevoegdheden stelt de Commissie wetten, beleid en actieprogramma's voor.

### Europees Parlement

Het Europees Parlement (EP) is het vertegenwoordigende orgaan van de burgers uit de Europese Unie. Per 1 januari 2007 telt het EP tijdelijk 785 leden, onder wie 27 Nederlanders. Na de verkiezingen in 2009 zal dit aantal worden teruggebracht tot 732, er zullen dan nog 25 Nederlandse leden zijn.

Sinds 1979 worden de parlementsleden elke vijf jaar gekozen door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen. Het EP zetelt voor de 12 maandelijkse plenaire vergaderingen gemiddeld één week per maand in Straatsburg; de overige vergaderingen vinden in Brussel plaats.

De leden van het EP zijn niet naar nationaliteit ingedeeld, maar in zeven politieke fracties. De grootste is de Europese Volkspartij (EVP, christendemocraten), gevolgd door de Socialisten (PES) en de Liberalen (ALDE). De voorbereidingen voor de plenaire vergaderingen vinden plaats in de in totaal 20 parlementaire commissies.

Het EP heeft de volgende bevoegdheden:

- Het Europees Parlement stelt samen met de Raad de Europese wetgeving vast.
- Het EP stelt de jaarlijkse begroting vast in samenwerking met de Raad
- Het EP oefent controle uit op alle activiteiten van de EU. Het EP vervult een essentiële rol bij de benoeming van de Commissie en het kan schriftelijke en mondelinge vragen tot de Commissie en de Raad richten.

### Groenboek

Een Groenboek is een gepubliceerde mededeling van de Commissie over een bepaald beleidsgebied. Een Groenboek bevat allerlei verschillende ideeën om een openbare discussie en debat met belanghebbende organisaties en personen op gang te brengen. Vaak leidt een Groenboek tot een Witboek.

### Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

Het Hof van Justitie ziet erop toe dat het Gemeenschapsrecht in alle landen van de EU op dezelfde manier wordt uitgelegd en toegepast en zorgt er aldus voor dat iedereen gelijk is voor de wet. Zo zorgt het Hof er bijvoorbeeld voor dat nationale rechters geen verschillende uitspraken doen over dezelfde kwestie. Het Hof van Justitie ziet er ook op toe dat de lidstaten en instellingen van de EU hun wettelijke verplichtingen nakomen. Het Hof van Justitie bevindt zich in Luxemburg en beschikt over één rechter uit elke lidstaat en acht advocaten generaals die de rechters bijstaan. Jurisprudentie van het Hof kan gevolgen hebben voor de uitvoering van Europees recht door provincies.

### Initiatiefrecht

Teneinde haar rol van hoedster van de Verdragen en het algemeen belang ten volle te kunnen spelen, is de Commissie een recht van initiatief toegekend op grond waarvan zij het recht en de plicht heeft om voorstellen te doen over de onderwerpen die in het Verdrag zijn opgenomen, hetzij omdat het Verdrag dit uitdrukkelijk bepaalt, hetzij omdat de Commissie dit noodzakelijk acht.

Dit initiatiefrecht is exclusief op het terrein van de communautaire wetgeving omdat de Raad in beginsel slechts "op voorstel van de Commissie" besluiten neemt, om er zo voor te zorgen dat elk initiatief past in een samenhangend kader.

Voorts kunnen de Raad en het Europees Parlement de Commissie uitnodigen initiatieven uit te werken indien zij dat nodig achten. Het recht van initiatief wordt beschouwd als een essentieel onderdeel van het institutionele evenwicht van de Gemeenschap.

### **Instemmingprocedure**

De instemmingprocedure werd door de Europese akte. Zij houdt in dat de Raad de instemming van het Europees Parlement moet krijgen om bepaalde beslissingen van groot belang te kunnen nemen. Het Europees Parlement kan een voorstel aanvaarden of verwerpen doch kan dit niet amenderen. De instemmingprocedure geldt bijvoorbeeld bij besluitvorming over de Europese Structuurfondsen.

### **Interne markt**

Onder een interne markt, wordt verstaan een geïntegreerde economische samenwerking tussen Staten waarbij de economische productiefactoren (goederen, werknemers/zelfstandigen, diensten en kapitaal) zich vrijelijk tussen de Staten kunnen bewegen.

### **Mededelingen**

Een Mededeling is een niet-bindend rechtsinstrument, met beleidsvoornemens van de Commissie. Een Mededeling bevat veelal een analyse van nieuwe relevante ontwikkelingen en vaak ook Aanbevelingen voor toekomstig beleid. Hoewel Mededelingen geen concrete voorstellen doen voor regelgeving, bevatten ze soms toch duidelijke aanwijzingen dat er op den duur wetgevingsvoorstellen uit voort zullen vloeien. Voorbeelden van Mededelingen zijn (Thematische) Strategieën die het beleid op een bepaald terrein op lange termijn uitstippelen en Interpretatieve Mededelingen die uitleg geven aan Europese wetgeving en uitspraken van het Hof.

### **Raad van de Europese Unie**

De Raad van de Europese Unie (de Raad) is samen met het Parlement verantwoordelijk voor het aannemen van wetten en het nemen van beleidsbeslissingen. De Raad draagt ook de hoofdverantwoordelijkheid voor de activiteiten van de EU op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en op het gebied van sommige kwesties in verband met rechtvaardigheid en vrijheid.

De Raad bestaat uit ministers van de nationale regeringen van alle EU-landen. De bijeenkomsten worden bijgewoond door de bevoegde ministers betreffende de te bespreken onderwerpen: ministers van buitenlandse zaken, ministers van economie en financiën, ministers van landbouw enzovoort. Elk land heeft een aantal stemmen in de Raad dat ongeveer zijn bevolkingsomvang weerspiegelt, maar de weging van de stemmen is in het voordeel van de kleinere landen. De meeste besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen, hoewel voor gevoelige kwesties op beleidsterreinen zoals belastingen, asiel en immigratie of buitenlands en veiligheidsbeleid is unanimiteit vereist.

Tot vier maal per jaar komen de presidenten en/of eerste ministers van de lidstaten samen als de Europese Raad. Tijdens deze topbijeenkomsten wordt het algemene EU-beleid bepaald.

Elk land van de EU is bij toerbeurt voorzitter van de Raad voor een periode van zes maanden. De besluiten van de Raad worden voorbereid door het Coreper, dat bestaat uit de permanente vertegenwoordigers van de lidstaten. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal, dat gevestigd is in Brussel.

### **Raadplegingprocedure**

Bij de raadplegingprocedure legt de Commissie een wetsvoorstel voor aan de Raad, die vervolgens het Europees Parlement raadpleegt. De Raad is echter niet gebonden aan het parlementaire advies. Wel is de Raad in een aantal gevallen verplicht om het Europees Parlement te raadplegen; de niet-nakoming van deze verplichting leidt tot onrechtmatigheid van het betrokken besluit.

### Richtlijn

Een Richtlijn is een bindend regelgevend instrument van de Europese Unie. Een Richtlijn richt zich altijd tot de lidstaten en is verbindend waar het gaat om het te bereiken resultaat. De lidstaten zijn vrij om vorm en middelen te kiezen om te komen tot dat resultaat. Een Richtlijn moet dus eerst worden omgezet in nationale regelgeving (implementatie), alvorens de burgers binnen een bepaalde lidstaat eraan gebonden zijn of er een beroep op kunnen doen. Een Richtlijn schrijft wel voor wanneer dat uiterlijk moet zijn gebeurd (de implementatietermijn). Richtlijnen zijn relevant voor provincies omdat na het verstrijken van de implementatietermijn burgers zich in sommige gevallen wel rechtstreeks kunnen beroepen op de Richtlijn. Hierdoor kunnen uiteindelijke provinciale verordening nietig worden verklaard en/of boetes worden opgelegd. Richtlijnen worden veelvuldig gebruikt voor Europese milieuwetgeving. Een bekend voorbeeld is de Vogelrichtlijn.

### Richtsnoer

Een Richtsnoer is niet-verbindend. In een Richtsnoer geeft de Commissie aan hoe ze Europese regels op een bepaald beleidsterrein in individuele gevallen toepast. Als lidstaat kun je hier geen rechten aan ontleen, maar de Commissie is er zelf wel aan gebonden.

### Subsidiariteitsbeginsel

Het evenredigheidsbeginsel houdt in dat het optreden van de Gemeenschap niet verder gaat dan nodig is om de doelstellingen van het EG-verdrag te bereiken. Maatregelen van de Gemeenschap dienen zo veel mogelijk ruimte te laten voor nationale besluiten. Een protocol dat door het Verdrag van Amsterdam aan het EG-verdrag is toegevoegd, schrijft voor dat de instellingen van de Gemeenschap evenzeer rekening houden met de evenredigheid als met de subsidiariteit. Elke handeling moet de redenen vermelden waarom zij geschikt is om het gestelde doel te bereiken en waarom zij daartoe onmisbaar is. Ook wanneer de Gemeenschap een exclusieve bevoegdheid uitoefent, geldt het beginsel: de Gemeenschap dient rekening te houden met de mogelijkheden van lidstaten om het gestelde doel zelf te verwezenlijken.

### Trans-Europese netwerken

Trans-Europese Netwerken (vaak TEN's genoemd) zijn netwerken op het gebied van vervoers-, telecommunicatie- en energie-infrastructuur die de hele Europese Unie beslaan, en waarvoor de EU subsidie geeft.

### Verordening

Een Verordening is, net als een Richtlijn, een bindend regelgevend instrument van de Europese Unie. Een Verordening heeft een algemene strekking, is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat. Een Verordening laat de lidstaten niet vrij om vorm en middelen te kiezen om een bepaald resultaat te bewerkstelligen. Een Verordening hoeft niet te worden omgezet in nationale regelgeving en is dus rechtstreeks toepasselijk op de burgers in een bepaalde lidstaat. Bekende voorbeelden van voor provincies relevante verordeningen zijn de verordeningen voor de besteding van de Europese structuurfondsen.

### Witboek

Een Witboek is een document van de Commissie met voorstellen voor Europese maatregelen op een bepaald gebied. Een Witboek bevat vaak een officiële reeks voorstellen en dient als middel voor verdere uitwerking van die voorstellen in Europese wetgeving. Een Witboek gaat dus duidelijk een stap verder dan een Groenboek.



## SAMENSTELLING

### SAMENSTELLING BESTUURLIJK OVERLEG EUROPA PER 1 OKTOBER 2007

Dhr. A.L. (Andries) Greiner	Gedeputeerde van de provincie Flevoland
Mw. H.M.C.(Lenie) Dwarshuis-v. d.Beek	Gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland (voorzitter)
Mw. drs. R. (Rinske) Kruisinga	Gedeputeerde van de provincie Noord-Holland
J. (Joop) Binnekamp	Gedeputeerde van de provincie Utrecht
Ir. H. (Hans) Pluckel	Regio Randstad Brussel
Drs. P. (Piet) Oudega	Regio Randstad (secretaris)

### SAMENSTELLING AMBTELIJK (MANAGEMENT) OVERLEG EUROPA PER 1 OKTOBER 2007

Ir. P.P.N.M. (Peter-Paul) Horck	provincie Noord-Holland
Dr. D.M. (Dick) Berkhout	provincie Zuid-Holland
Mr. P.G. (Pieter) Scherks	provincie Utrecht
J.C. (Jan) Helder	provincie Flevoland (vervanger)
Ir. H. (Hans) Pluckel	Regio Randstad Brussel
Drs. P. (Piet) Oudega	Regio Randstad (voorzitter)

### COÖRDINATOREN EUROPA PER PROVINCIE PER 1 OKTOBER 2007

Drs. J.H. (Joost) Damen	provincie Noord-Holland
Drs. M.A. (Michel) de Jonge	provincie Zuid-Holland
Mr. P.G. (Pieter) Scherks	provincie Utrecht
Drs. F.S. (Bas) van den Barg	provincie Utrecht
E.M. (Enno) Strating	provincie Flevoland

### VERTEGENWOORDIGING RANDSTADPROVINCIES KANTOOR BRUSSEL PER 1 OKTOBER 2007

Hoofd randstadvertegenwoordiging

Ir. H. (Hans) Pluckel

Telefoon Brussel: 0032 2 737 99 55

Telefoon Utrecht: 030 258 20 41

Mobiel: 06 229 757 64

E-mail: hans.pluckel@provincie-utrecht.nl

E-mail: pluckel@nl-prov.eu

Beleidsmedewerker Europese Zaken Randstadprovincies Brussel

MSc J.M. (Joanne) Swets

Telefoon Brussel: 0032 2 737 99 82

Mobiel: 06 1385 5362

E-mail: joanne.swets@provincie-utrecht.nl

E-mail: swets@nl-prov.eu

Vertegenwoordiger provincie Flevoland

Drs. S. (Sidony) Venema

Telefoon Brussel 0032 2 737 99 54

Mobiel: 06 183 001 84

E-mail: venema@flevoland.nl

E-mail: venema@nl-prov.eu

Vertegenwoordigers provincie Noord-Holland

Drs. H. (Hilde) Donker

Telefoon Brussel: 0032 2 737 99 52

Mobiel: 06 5338 1674

E-mail: donkerh@noord-holland.nl

E-mail: donker@nl-prov.eu

Projectmedewerker Europese Zaken provincie Noord-Holland

MA E. (Emmy) Ruiter

Telefoon Brussel: 0032 2 737 99 46

Telefoon Noord-Holland: 023 514 48 93

Mobiel: 06 28 61 13 27

E-mail: ruitere@noord-holland.nl

E-mail: ruiter@nl-prov.eu

Vertegenwoordiger provincie Utrecht

Drs. F.S. (Bas) van den Barg

Telefoon Brussel: 0032 2 737 99 53

Telefoon Utrecht: 030 258 24 56

Mobiel: 06 18 30 05 18

E-mail: bas.van.den.barg@provincie-utrecht.nl

E-mail: barg@nl-prov.eu

Vertegenwoordiger provincie Zuid-Holland

Mr. R. (Regina) Schim van der Loeff

Telefoon Brussel: 0032 2 737 99 51

Telefoon Den Haag: 070 441 68 06

E-mail: schim@pzh.nl

E-mail: schim@nl-prov.eu

Stagiaireplaats randstadprovincies

Telefoon: 0032 2 737 99 66

Secretariaat randstadvertegenwoordiging

Telefoon: 0032 2 737 99 57

Centraal e-mailadres

regio.randstad@nl-prov.eu

Centraal faxnummer

0032 2 736 70 89

Website

www.nl-prov.eu

**Randstadprovincies, kantoor Brussel**

Aduatokersstraat 71-75, bus 2

B - 1040 Brussel

T 0032 2 737 99 82

F 0032 2 736 70 89

E regio.randstad@nl-prov.be

W [www.nl-prov.be](http://www.nl-prov.be)

